

**ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

**DEPARTMENT OF ARCHIVAL, LIBRARY AND INFORMATION STUDIES
SCHOOL OF MANAGEMENT, ECONOMICS AND SOCIAL SCIENCES**

Πτυχιακή Εργασία

**Η χρήση και εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων στη
νομική πρακτική των Διοικητικών Δικαστηρίων της χώρας**

Συγγραφέας : Στέλλα Μάναλη (Α.Μ. 14105)

Επιβλέπων: Αλέξανδρος Κουλούρης

Αθήνα, Ιούνιος 2021

Επιτροπή Εξέτασης

1. Ονοματεπώνυμο

2. Ονοματεπώνυμο

3. Ονοματεπώνυμο

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Στυλιανή Μάναλη, με αριθμό μητρώου 14105 φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Τμήματος Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

Στέλλα Μάναλη

Ευχαριστίες – Αφιερώσεις

Με αυτές τις λίγες γραμμές θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όσους συνέβαλλαν θετικά – ο καθένας με τον δικό του τρόπο και ρόλο – στην εκπόνηση αυτής της πτυχιακής εργασίας.

Για λόγους ουσίας και όχι πρωτοκόλλου, θα ήθελα να ξεκινήσω από τον επιβλέποντα καθηγητή μου, Αλέξανδρο Κουλούρη, για την ανοχή, την αντοχή, την υποστήριξη και την καθοδήγηση που μου παρείχε γενναιόδωρα, καθ' όλη την διάρκεια της φοίτησής μου στην Σχολή, αλλά και κατά την διάρκεια της συγγραφής της παρούσης πτυχιακής εργασίας.

Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω τους φίλους και συναδέλφους Βασίλη Τριζώνη και Γιάννη Κατσαμπέκη, οι οποίοι ανέστρεψαν την μεγάλη «ατυχία» μιας ασθένειας σε μεγάλη «ευκαιρία» για γνώση και δημιουργία και ήταν πάντα οι στυλοβάτες και ένθερμοι υποστηρικτές μου. Τους συμφοιτητές μου, που από την πρώτη στιγμή της εισόδου μου στην σχολή, με αγκάλιασαν και απομάκρυναν την αμηχανία που με κυρίευε . . . λόγω ηλικίας! Τον αγαπημένο συνάδελφο Σωτήρη Δαούτη, ο οποίος ήταν πάντα εκεί, να “καλύπτει” το γραφείο, όταν έπρεπε να παρακολουθώ τα εργαστήρια ή να δίνω εξετάσεις, καθώς και όλους τους φίλους που με στήριξαν ηθικά και ψυχολογικά.

Δεν μπορώ να παραλείψω να ευχαριστήσω τους συμμετέχοντες στο ερωτηματολόγιο, για τον χρόνο και την συνεργασία τους.

Τέλος, χρωστάω τις μεγαλύτερες ευχαριστίες στον ήρωα σύζυγό μου, την κινητήρια δύναμή μου!

Αφιερωμένη στους αγγέλους μου ...

7 Ιουνίου 2021

Στέλλα Μάναλη

(Α.Μ. 14105)

Περίληψη

Στην σύγχρονη, ιλιγγιωδώς αναπτυσσόμενη τεχνολογική εποχή, οι Τεχνολογίες της Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) ολοένα και εντάσσονται πολυποίκιλα στην Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση της εκάστοτε χώρας. Τόσο στη Δημόσια Διοίκηση όσο και στη Δικαστηριακή πρακτική, τα διάφορα πληροφοριακά συστήματα έχουν κάνει την είσοδο τους, ώστε να προσφέρουν αποτελεσματικότερες υπηρεσίες στους πολίτες και χρήστες αυτών.

Το σύστημα δικαιοσύνης κάθε χώρας είναι πυλώνας για την εδραίωση της δημοκρατίας και την ενίσχυση του κράτους δικαίου, αφού εμπεδώνει την εμπιστοσύνη του κοινού απέναντι στο κράτος και την εκτελεστική του εξουσία. Η εφαρμογή της Ηλεκτρονικής Δικαιοσύνης καθίσταται αναγκαία στη σημερινή εποχή, ιδιαίτερα εάν λάβει κανείς υπόψη ότι η καθυστέρηση των δικαστικών υποθέσεων είναι τεράστια, ενώ οι ανεπτυγμένες τεχνολογίες μπορούν να βελτιώσουν την απόδοση των δικαστηρίων με τη δημιουργία και διαμόρφωση ενός οργανωτικού συστήματος. Προς το στόχο αυτό κινείται η πλειονότητα των ευρωπαϊκών κρατών, που έχουν αναπτύξει πληροφοριακά συστήματα στον τομέα της Δικαιοσύνης, όπου παρατηρείται ποικίλη διαβάθμιση στην εξέλιξη των συστημάτων που υπηρετούν τον προηγούμενο σκοπό, ανάλογη με την τεχνολογική πρόοδο και τους οικονομικούς πόρους κάθε χώρας.

Αντικείμενο της παρούσης εργασίας δεν αποτελεί μόνο η περιγραφή των πληροφοριακών συστημάτων και τεχνολογιών, που εφαρμόζονται στα Διοικητικά Δικαστήρια της χώρας, αλλά κυρίως η συμβολή αυτών στην απονομή της Διοικητικής Δικαιοσύνης. Η βαρύτητα της συμβολής των συστημάτων αυτών στο δικαϊκό μας σύστημα αξιολογείται και διαπιστώνεται μέσω έρευνας από ερωτηματολόγια. Ακόμη, εξετάζεται η ασκηθείσα επιρροή των χρησιμοποιούμενων πληροφοριακών συστημάτων στη βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας της Διοικητικής Δικαιοσύνης, στην αύξηση της παραγωγικότητας και αποδοτικότητας και στην ευχέρεια συνεργασίας με άλλους φορείς της δημόσιας διοίκησης.

Με γνώμονα, τόσο τη μείωση του γραφειοκρατικού κόστους όσο και την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, η εργασία αυτή επιχειρεί να εξετάσει τα συστήματα τεχνολογιών που χρησιμοποιούνται στη Διοικητική Δικαιοσύνη και να εστιάσει στις διαδικασίες που επιτελούνται, στα άτομα που μετέχουν (δικαστικοί και διοικητικοί

υπάλληλοι, πολίτες κ.α.), στα δεδομένα που χειρίζονται και στην τεχνολογία πληροφορικής που εφαρμόζουν.

Από τα ευρήματα της έρευνας αναμένεται να προκύψουν οι πληροφοριακές ανάγκες των δικαστικών λειτουργιών και υπαλλήλων που υπηρετούν στα Διοικητικά Δικαστήρια και των δικηγόρων και πολιτών που σχετίζονται εμμέσως με τη Διοικητική Δικαιοσύνη, ώστε να εντοπιστούν τα μειονεκτήματα του ήδη υφιστάμενου συστήματος, ο βαθμός ικανοποίησης των χρηστών απ' αυτό και εν κατακλείδι, οι προτάσεις βελτίωσης και επέκτασης των πληροφοριακών συστημάτων που χρησιμοποιούν.

Λέξεις Κλειδιά: Ηλεκτρονική Δικαιοσύνη, Πληροφοριακά Συστήματα, Διοικητική Δικαιοσύνη, Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.Δ.Δ.

Abstract

In the modern, rapidly developing technological era, the technologies of information processing and communication are constantly being unveiled in each country's electronic governance. Various electronic systems have entered the public sector and judicial system of each country in a way that enables them to offer efficient services to citizens and government administrators.

A nation's judicial system serves as a pillar of democracy; it bolsters public trust in the state and its executive authority. Employing digital information in national judiciary systems across the globe is clearly necessary as it improves efficiency and thereby reduces the seemingly insurmountable delays in legal proceedings. However, this efficiency hinges on developing an organized digital system—philosophy most European countries have embraced.

Since they have created information systems at the justice department where one can observe multiple levels at the development of the systems that serve the previous purpose, depending on the technological advancement and the economical resources of each country.

The current research objective is to describe the information systems and technologies that are currently utilized in the judicial systems of various countries, and subsequently analyzing each country's efficacy in administering justice while the investigation is conducted through investigation by using questionnaires, the effectiveness or not of the systems being used is being determined amongst our justice department and the administration of justice provided using the current justice system and the awarding of justice.

Additionally, we determine whether existing information systems interfere with administration of justice by examining their impact on productivity, efficiency, and their ability to integrate with the information systems of other public administrative bodies.

Bearing as a guide to reduce bureaucracy as well as to elevate the quality of the services provided the research examines the technological systems that are currently being used in the public administration and concentrates on the procedures performed, the people involved (judges and supportive staff, civilians etc) data needed and the technological information that they use.

From the findings of the research there will be a need for information of the court officials as well as employees of the administrative courts as well as the attorneys and civilians who have a direct connection with the administrative justice, so that we can locate the disadvantages of the existing system, the level of satisfaction of the current users so that we can determine how to improve and expand the information systems that are being used.

Key words: e-Justice, Information Systems, Administrative Justice, OSDDYDD

Πίνακας περιεχομένων

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ.....	II
ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	III
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ – ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ	IV
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	V
ABSTRACT	VII
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	X
ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.....	XII
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	XIII
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1 ΠΛΑΙΣΙΟ, ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	1
1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	2
1.3 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ.....	2
1.4 ΟΡΙΣΜΟΙ	3
1.5 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ – ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ	
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ.....	5
2.1 Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	5
2.2 ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ .	6
2.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	
ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ.	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ– ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ.....	21
3.1 ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	21
3.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	21
3.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ – ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ/ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	27
4.1 ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ 1 ^{ΟΥ} ΜΕΡΟΥΣ	27
4.2 ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ	32

4.3	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ / ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ.....	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ		48
5.1	ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ	48
5.2	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	48
5.3	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ / ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	52
5.4	ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	54
5.5	ΕΠΙΛΟΓΟΣ	55
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....		57
ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....		60
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....		64

Πίνακας Γραφημάτων

- Γράφημα 1 : Συμμετέχοντες στην Έρευνα (Ερωτηματολόγιο) βάση Φύλου
- Γράφημα 2 : Συμμετέχοντες στην Έρευνα (Ερωτηματολόγιο)- Ομάδα «Στόχος»
- Γράφημα 3 : Ηλικία Συμμετεχόντων στην Έρευνα (Ερωτηματολόγιο)
- Γράφημα 4 : Εκπαιδευτικό Επίπεδο Συμμετεχόντων στην Έρευνα (Ερωτηματολόγιο)
- Γράφημα 5 : Εργασιακή Εμπειρία κατ' έτος των συμμετεχόντων στην Έρευνα (Ερωτηματολόγιο)
- Γράφημα 6 : Ώρες χρήσης Εφαρμογής (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) σε καθημερινή βάση από τους Συμμετέχοντες στην Έρευνα (Ερωτηματολόγιο)
- Γράφημα 7 : Απαντήσεις Συμμετεχόντων σε Έρευνα (Ερωτηματολόγιο) για Ευχρηστία της εφαρμογής (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.)
- Γράφημα 8 : Βαθμός συνολικής Ικανοποίησης των Συμμετεχόντων στην Έρευνα (Ερωτηματολόγιο) από την εφαρμογή (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.)
- Γράφημα 9 : Βαθμός συνολικής Ικανοποίησης των Συμμετεχόντων στην Έρευνα (Ερωτηματολόγιο) από την εφαρμογή (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.)
- Γράφημα 10 : Αποτελέσματα Έρευνας (Ερωτηματολογίου) σχετικά με τη σχεδίαση των οθονών του Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.
- Γράφημα 11 : Ανταπόκριση της εφαρμογής (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) στις ανάγκες του χρήστη-συμμετέχοντος στην Έρευνα (Ερωτηματολόγιο)
- Γράφημα 12 : Αποτελέσματα Έρευνας (Ερωτηματολογίου) σχετικά με τη συμβολή του Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ. στην επιτάχυνση της Δικαιοσύνης
- Γράφημα 13 : Αποτελέσματα Έρευνας (Ερωτηματολογίου) σχετικά με την ασφάλεια του συστήματος (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.)
- Γράφημα 14 : Χρήση Άλλων Διαδικτυακών Πλατφορμών Νομικού Περιεχομένου από τους Συμμετέχοντες
- Γράφημα 15 : Διαδικτυακές Πλατφόρμες που χρησιμοποιούν οι Συμμετέχοντες πέραν του Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ., με νομικό περιεχόμενο

Πίνακας Πινάκων

Πίνακας 1 : Πίνακας Υπηρεσιών του Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ. με βαθμολόγηση έκαστης εξ' αυτών, με κριτήριο την αλληλεπίδραση με τους εμπλεκόμενους φορείς/πρόσωπα

Πίνακας 2 : Τα τρία Μέρη του Ερωτηματολογίου

Πίνακας 3 : Συγκεντρωτικά τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων στην έρευνα (Ερωτηματολόγιο)

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και η συνεχής ενσωμάτωση και εφαρμογή της πληροφορικής σε όλους τους τομείς της καθημερινότητας έχει ποικίλες επιπτώσεις σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινής ζωής, στην εργασία, στην επικοινωνία, στην οικονομία και ασφαλώς στον τομέα της απονομής δικαιοσύνης. Αναντίρρητα η εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων στη Δημόσια Διοίκηση αποτελεί μια αναγκαιότητα στη σύγχρονη ηλεκτρονική εποχή, προσφέροντας στους χρήστες αποδοτικότερες υπηρεσίες και εξασφαλίζοντας όλα τα εχέγγυα μιας ορθής και ταχείας απονομής της Δικαιοσύνης.

Η Εφαρμογή της Πληροφορικής για το Δίκαιο συνιστά έναν κλάδο, ο οποίος εξετάζει τις δυνατότητες που δύνανται να προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες της πληροφορικής και των επικοινωνιών στους νομικούς της θεωρίας και της πράξης. Οδηγό για την επιλογή των επιμέρους θεμάτων αποτέλεσε η ανάγκη αφ' ενός να προβληθούν όσα ζητήματα επηρεάζει καίρια η τεχνολογία, αφ' ετέρου να αναδειχθούν τα σημεία, όπου οι εμπλεκόμενοι με τη Διοικητική Δικαιοσύνη συντελεστές, απαιτείται να διαθέτουν αντίληψη των τεχνολογικών εξελίξεων. Η ανάπτυξη τέτοιων ικανοτήτων δεν συναρτάται με την σώρευση τεχνικών γνώσεων, αλλά με την βαθύτερη κατανόηση των τεχνολογικών ιδιαιτεροτήτων, που επηρεάζουν είτε το ίδιο το νομικό φαινόμενο είτε τη γνώση για το δίκαιο.

Οι κοινότοπες διαπιστώσεις περί «ραγδαίων εξελίξεων της τεχνολογίας», δεν είναι πλέον αναγκαίες προκειμένου να καταδειχθεί η καθολική αναγκαιότητα του κλάδου για τη νομική επιστήμη. Εξάλλου, στις μέρες μας, προφανώς έχουν καμφθεί και οι αρχικές αντιρρήσεις - κυρίως των νομικών - για την χρησιμότητα των συστημάτων αυτών στην απονομή της Διοικητικής Δικαιοσύνης.

1.1 Πλαίσιο, σκοπός και στόχοι της πτυχιακής εργασίας

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η καταγραφή του τρόπου εκσυγχρονισμού του συστήματος οργάνωσης και λειτουργίας του δικαιοσύνης μας συστήματος, αναφορικά με την απονομή της Διοικητικής Δικαιοσύνης, μέσω της εφαρμογής ενός ολοκληρωμένου

πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης των δικαστικών υποθέσεων¹. Μέσω της έρευνας διαφαίνονται οι πληροφοριακές ανάγκες των δικαστικών λειτουργιών και υπαλλήλων και αναδεικνύεται η αποτελεσματικότερη διεκπεραίωση των διάφορων εργασιών, αντιμετωπίζοντας έτσι την αδικαιολόγητη καθυστέρηση απονομής της δικαιοσύνης, με διαφανείς και ταχείς διαδικασίες.

Στόχος αυτής είναι η ανάδειξη τρόπων αποτελεσματικότερης διεκπεραίωσης των εργασιών των δικαστικών λειτουργιών και υπαλλήλων των Διοικητικών Δικαστηρίων.

1.2 Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί εστιάζει στην χρήση και εφαρμογή των διάφορων πληροφοριακών συστημάτων στο πλαίσιο της Διοικητικής Δικαστηριακής Πρακτικής στη χώρα μας, μέσω των απαντήσεων που αντλήθηκαν από ερωτηματολόγιο, το οποίο απευθύνεται σε δικαστικούς λειτουργούς, δικαστικούς υπαλλήλους, δικηγόρους και διαδίκους των Διοικητικών Δικαστηρίων.

Η συνεισφορά της έρευνας επικεντρώνεται κατά βάση σε δύο τομείς. Στην επαύξηση των εμπειρικών δεδομένων που προκύπτουν από την, με ερωτοαπαντήσεις, έρευνα που διεξήχθη στα Διοικητικά Δικαστήρια και στον εμπλουτισμό της ακαδημαϊκής γνώσης και βιβλιογραφίας, που αφορά στο εν λόγω ζήτημα.

1.3 Περιορισμοί

Η συγγραφή του παρόντος πονήματος εμπεριέχει περιορισμούς που αφορούν τόσο στην βιβλιογραφία όσο και στην διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας.

Σημαντική σκόπελος στη διαδικασία της βιβλιογραφικής ανάγνωσης γύρω από το ζήτημα της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης στα Διοικητικά Δικαστήρια αποτέλεσε η έλλειψη βιβλιογραφικών αναφορών στην ελληνική γλώσσα, δεδομένης της περιορισμένης έρευνας στον τομέα αυτόν στη χώρα μας, γεγονός που ενισχύει την πρωτοτυπία και αναγκαιότητα του εγχειρήματος.

Από την άλλη πλευρά, ενώ αρχικά είχε επιλεγεί η μέθοδος των συνεντεύξεων για την έρευνα και μελέτη της εργασίας, εξαιτίας της πανδημίας που πλήττει και την Ελλάδα και σύμφωνα με τα μέτρα προφύλαξης για τη διασπορά της νόσου Covid-19, αυτό δεν ήταν εφικτό. Η εναλλακτική λύση ήταν η δημιουργία ερωτηματολογίου, το οποίο διακινήθηκε

¹Για τις ανάγκες της παρούσας, δε συμπεριλαμβάνεται στην έννοια της Διοικητικής Δικαιοσύνης το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με το ΥΔΔΑΔ περί διοικητικής αναβάθμισης και υποδομών

μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις υπηρεσιακές διευθύνσεις δικαστικών λειτουργιών και υπαλλήλων, δικηγόρων και διαδίκων, όμως η εκ περιτροπής εργασία περιόρισε το μέγεθος του δείγματος στις εβδομήντα οκτώ (78) απαντήσεις σχετικά με την εφαρμογή και την αποδοτικότητα της χρήσης πληροφοριακών συστημάτων, στο πλαίσιο της Διοικητικής Δικαιοσύνης.

1.4 Ορισμοί

Το **Πληροφοριακό Σύστημα** αποτελεί ένα σύνολο διασυνδεδεμένων συστημάτων που συγκεντρώνουν, επεξεργάζονται, αποθηκεύουν και διανέμουν δεδομένα και πληροφορίες σχετικά με τον οργανισμό ή το περιβάλλον του, με στόχο την καλύτερη εκτέλεση των διαδικασιών του οργανισμού, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του οργανισμού, την υποστήριξη στη λήψη αποφάσεων και την υποστήριξη της επικοινωνίας και συνεργασίας.

Τα **Διοικητικά Δικαστήρια** αποτελούν τον κλάδο της δικαιοσύνης, που είναι επιφορτισμένος με τον δικαστικό έλεγχο των πράξεων και παραλείψεων της Διοίκησης. Στην ελληνική έννομη τάξη τα Διοικητικά Δικαστήρια διακρίνονται στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, που εκδικάζουν κυρίως διοικητικές διαφορές ουσίας και στο Συμβούλιο της Επικρατείας, που εκδικάζει κυρίως ακυρωτικές διαφορές (Πρεβεδούρου, 2020).

Ως Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) νοείται ένα πληροφοριακό σύστημα με αντικείμενο την ανάπτυξη, εγκατάσταση και εφαρμογή Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) για τη διαχείριση της ροής των Διοικητικών Δικαστηρίων, τον εμπλουτισμό των υπηρεσιών προς το κοινό και την υποβοήθηση των υποστηρικτικών λειτουργιών τους².

1.5 Οργάνωση Κεφαλαίων ή Διάρθρωση της Εργασίας

Η παρούσα εργασία οργανώνεται σε πέντε (5) κεφάλαια ως εξής:

Το πρώτο κεφάλαιο περιορίζεται στο αντικείμενο και τη θεματολογία της παρούσης εργασίας, το σκοπό, τους στόχους και τη συνεισφορά της στην ακαδημαϊκή κοινότητα, τους αναγκαίους ορισμούς και τη διάρθρωση της εργασίας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αποτυπώνεται η θεωρητική προσέγγιση του δικαϊκού μας συστήματος και η εξειδίκευση των υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων στη Διοικητική Δικαιοσύνη, με ανάλυση του εκσυγχρονιστικού εφαρμοζόμενου συστήματος.

² Προκήρυξη Διαγωνισμού ΟΣΔΔΥ ΔΔ, https://www.ministryofjustice.gr/?page_id=3014

Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφεται η δομή και μεθοδολογία της έρευνας που ακολουθήθηκε, με τη μορφή του ερωτηματολογίου, με τίτλο «Η χρήση και εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων στη νομική πρακτική των Διοικητικών Δικαστηρίων της χώρας», και αναλύονται οι στόχοι της έρευνας και τα πρώτα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων σε αυτή.

Στο τέταρτο κεφάλαιο εξετάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, που διεξήχθη με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου και την απεικόνιση των απαντήσεων με γραφήματα, τα οποία περιγράφονται σε αδρές γραμμές, για να αξιολογηθεί η θετική ή αρνητική στάση των χρηστών σχετικά με τη χρήση και εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων και τα αποτελέσματα αυτών στη Διοικητική Δικαιοσύνη.

Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο αναφέρονται τα συμπεράσματα από τη μελέτη της έρευνας που διεξήχθη, αξιολογώντας το εφαρμοζόμενο στη Διοικητική Δικαιοσύνη σύστημα τεχνολογιών και επικοινωνιών, σχολιάζοντας τις δυνατότητες ανάπτυξης αυτού, με στόχο την αποδοτικότερη απονομή της δικαιοσύνης και την ικανοποίηση των εμπλεκόμενων χρηστών (δικαστικοί λειτουργοί, δικαστικοί υπάλληλοι, δικηγόροι) και των πολιτών. Επίσης, διατυπώνονται προτάσεις βελτίωσης του συστήματος και προσθήκης νέων λειτουργιών, ενώ δίνεται και τροφή για μελλοντικές επεκτάσεις της παρούσης έρευνας.

Ακολουθεί η Βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε και ως Παράρτημα, το σχέδιο του Ερωτηματολογίου, που χρησιμοποιήθηκε για την αντικειμενικότερη προσέγγιση της έρευνας σχετικά με τη χρήση και εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων στη νομική πρακτική των Διοικητικών Δικαστηρίων.

Κεφάλαιο 2. Θεωρητικό μέρος – Σχετικές Προσπάθειες Ενσωμάτωσης Πληροφοριακών Συστημάτων στη Διοικητική Δικαιοσύνη

Θεμελιώδης για την πολιτειακή οργάνωση είναι η αρχή της διάκρισης των εξουσιών³, κατοχυρωμένη συνταγματικά από το άρθρο 26 Συντάγματος, όπου στην παράγραφο 1 διακρίνονται οι εξουσίες σε τρεις, τη νομοθετική, την εκτελεστική και τη δικαστική. Στόχος της αρχής αυτής είναι η διαφάνεια των διαδικασιών σε κάθε εξουσία και η αποφυγή κατάχρησης των εξουσιών, συγκεντρώνοντάς τες σε ένα μόνο αποφασίζον όργανο.

Η δικαστική εξουσία επιτελείται από τα δικαστήρια της χώρας, από τακτικούς δικαστές, λειτουργικά και προσωπικά ανεξάρτητους⁴. Τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας αυτής έχει αναλάβει το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΥΔΑΑΔ)⁵. Τα δε Δικαστήρια της χώρας, διακρίνονται σε πολιτικά, ποινικά και διοικητικά, ανάλογα με τους κανόνες που εφαρμόζουν και τις έννομες σχέσεις που ρυθμίζουν (Φεφές, 2016).

Στον χώρο της Δικαιοσύνης, δυστυχώς δεν υπάρχει πληθώρα εφαρμογής πληροφοριακών συστημάτων, συγκριτικά με την υπόλοιπη Ευρώπη, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η εφαρμογή ενός πιο δίκαιου και αποτελεσματικού συστήματος απονομής της δικαιοσύνης. Με την πάροδο του χρόνου, διαπιστώνονται σταδιακά βήματα τεχνολογικής εξέλιξης και προσαρμογής, τα οποία έχουν εφαρμοστεί και στα Διοικητικά Δικαστήρια, όπως θα αναλυθεί κατωτέρω.

2.1 Η Διοικητική Δικαιοσύνη στην Ελλάδα

Η Διοικητική Δικαιοσύνη αποφαίνεται επί διαφορών μεταξύ του διοικουμένου και της Διοίκησης και οργανώθηκε στην Ελλάδα το 1829, όπου μετά από διάφορες καταργήσεις και τροποποιήσεις, έφτασε το 1927 να εποπτεύεται από το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣΤΕ).

³ Πρώτη αναφορά γίνεται στα «Πολιτικά» του Αριστοτέλη και διαμορφώθηκε από τον Montesquieu, στο σύγγραμμά του με τίτλο “De l’ esprit des lois”, που εκδόθηκε το 1748.

⁴ Βλ. άρθρο 87 παρ. 1 Συντάγματος/1975.

⁵ Βλ. Π.Δ. 96/2017, Άρθρο 1 «Οργανισμός Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων».

Τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια ασχολούνται με τις αμιγώς διοικητικές διαφορές, ενώ το Συμβούλιο της Επικρατείας, αποτελεί ακυρωτικό δικαστήριο, με αρμοδιότητα την ακύρωση των παράνομων εκτελεστών πράξεων των διοικητικών αρχών και την εποπτεία των εννέα διοικητικών εφετείων και των τριάντα διοικητικών πρωτοβάθμιων δικαστηρίων της χώρας.

Η παρακολούθηση της αποτελεσματικής λειτουργίας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων συντελείται από τη Γενική Επιτροπεία του Κράτους, που έχει θεσπιστεί από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Επιπλέον, η ως άνω Επιτροπή είναι αρμόδια για τη λήψη μέτρων, τα οποία συντελούν στην ορθή, αποτελεσματική και γρήγορη απονομή της δικαιοσύνης από τα Διοικητικά Δικαστήρια (Συμεωνίδης, 2016).

Κατά το έτος 2008, παρατηρήθηκε μια αυξητική τάση στις εκκρεμείς διοικητικές υποθέσεις και επομένως, μια μεγάλη καθυστέρηση στην απονομή της Διοικητικής Δικαιοσύνης. Προς υποστήριξη και διευκόλυνση, θεσπίστηκε νόμος ο οποίος, με την εισαγωγή πληροφοριακών συστημάτων, συνέτεινε στην επίσπευση απονομής της Δικαιοσύνης (*N. 3659/2008 «Βελτίωση και επιτάχυνση των διαδικασιών της δίκης στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ Α 77/7.5.2008*).

2.2 Σχετικές Προσπάθειες Εκσυγχρονισμού της Τεχνολογικής

Υποδομής των Διοικητικών Δικαστηρίων

❖ ICT (Information and Communication Technology) στη Διοικητική Δικαιοσύνη

Στις αρχές της χιλιετίας, το Συμβούλιο της Επικρατείας, αφουγκραζόμενο την ανάγκη εναρμόνισης του τομέα της Δικαιοσύνης με την υφιστάμενη τεχνολογική πρόοδο, ξεκίνησε τη μηχανογράφηση των υποθέσεων και αιτήσεων ενώπιόν του, προκειμένου να επιταχυνθεί η διεκπεραίωση διάφορων εργασιών εντός του Δικαστηρίου. Προκειμένου να λάβει σάρκα και οστά το εγχείρημα αυτό, συστάθηκε η Επιτροπή Τεχνολογίας και Πληροφοριών (ΕΤΠ), αποτελούμενη από δικαστικούς λειτουργούς, και το τμήμα ICT (Information and Communication Technology), απαρτιζόμενο από έμπειρους με τις τεχνολογικές εξελίξεις, δικαστικούς υπαλλήλους της γραμματείας του (Troulinos, 2020).

Η δράση αυτή έπρεπε να λάβει πανελλαδική εμβέλεια και εφαρμογή σταδιακά και για τον λόγο αυτό το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

κατά το έτος 2005, εισήγαγε, πιλοτικά, το σύστημα μηχανοργάνωσης σε ένα συγκεκριμένο αριθμό Διοικητικών Δικαστηρίων, μέσω δημοσίων συμβάσεων. Με τη δράση αυτή, συγκεκριμένα δικαστήρια κατείχαν ένα πρώιμο στάδιο μηχανοργάνωσης, το οποίο αποτελούσε μέρος των ρών εργασίας τους. Ωστόσο, υπήρχε έλλειψη μιας κοινής διαδρομής και αδυναμία συνεργασίας μεταξύ αυτών (μολονότι τα 11 διοικητικά δικαστήρια που εισήχθησαν το 2005 διέθεταν ίδιο λογισμικό), και ιδίως μεταξύ των εξωγενών παραγόντων του αμιγώς δικαστικού συστήματος (π.χ. διοίκηση, πολίτες και δικηγόροι) (Troulinos, 2020).

Το ως άνω ηλεκτρονικό σύστημα δεν στάθηκε αντάξιο των περιστάσεων, καθώς ήδη η Διοικητική Δικαιοσύνη είχε επιβαρυνθεί σημαντικά με τις εκκρεμείς υποθέσεις που διαρκώς αυξάνονταν, με αποτέλεσμα να δοθεί βαρύτητα σε αυτές και να περιοριστεί η εφαρμογή των υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων σε κάποια ψηφιακά αρχεία και δικαστικές αποφάσεις στο δικαστήριο που τις εξέδωσε. Περαιτέρω, η έλλειψη οικονομικών πόρων δε βοήθησε τη συντήρηση των ήδη υπάρχοντων υποδομών, με αποτέλεσμα η ορθή οργάνωση των ICT (Information and Communication Technology) στα Διοικητικά Δικαστήρια της χώρας να καθίσταται ανέφικτη (Συμεωνίδης, 2016).

Ενδεικτικό παράδειγμα της πρώιμης, αλλά μη ώριμης αυτής προσπάθειας, αποτελούν τα θέματα που περιγράφονται στο «Σχέδιο Δράσης για τη Δικαιοσύνη και τη Διοικητική Βελτίωση», από τα οποία εξήχθη το συμπέρασμα πως «επί του παρόντος δεν έχει εφαρμοστεί ενοποιημένη στρατηγική για την εισαγωγή των ICT στη δικαιοσύνη» (Troulinos, 2020).

Κρίθηκε, συνεπώς, αναγκαίο από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων η εναρμόνιση του συστήματος απονομής της δικαιοσύνης, στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, αλλά με τη δημιουργία δύο ξεχωριστών συστημάτων πληροφορικής, όπου το μεν ένα θα αφορά στην αστική και ποινική δικαιοσύνη, το δε δεύτερο θα αφορά στη διαχείριση και ροή της Διοικητικής Δικαιοσύνης, καθότι η τελευταία διαφέρει σε επιχειρησιακό και οργανωτικό επίπεδο από τις δύο πρώτες.

Η επιθυμία και ανάγκη σύσσωμου του σχετιζόμενου με τη Διοικητική Δικαιοσύνη προσωπικού (δικαστικοί λειτουργοί και υπάλληλοι) να συμβάλλει τα μέγιστα στην εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων, προκειμένου να ρέει με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, ταχύτητα και διαφάνεια, ο όγκος των υποθέσεων, επιτάχυνε τις διαδικασίες δημιουργίας ενός λειτουργικού συστήματος. Την άμεση εποπτεία του ως άνω νέου συστήματος επωμίστηκε, με απόφαση του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Συμβούλιο της Επικρατείας, ως αρμόδιο όργανο για τη

λειτουργία και συντήρηση του συστήματος πληροφορικής. Κριτήριο για την απόφαση αυτή αποτέλεσε, κατ' αρχάς, η επιτυχής εισαγωγή από το Συμβούλιο της Επικρατείας των συστημάτων ICT (Information and Communication Technology), όπου υπήρχε ένα πληροφοριακό σύστημα διαχείρισης των υποθέσεων του με ορθή εφαρμογή και λειτουργία όλων των διαδικασιών μιας διοικητικής δίκης, ενώ, αντιθέτως, η πιλοτική εφαρμογή του συστήματος, κατά το έτος 2005, στα λοιπά πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια δικαστήρια είχε πολλά μειονεκτήματα και αστοχίες. (Troulinos, 2020).

❖ Έργο: «Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης» (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.)

Το ως άνω έργο, συμπεριλήφθηκε στις χρηματοδοτήσεις ΕΣΠΑ της χρονικής περιόδου 2007-2013 και έλαβε τη θετική ανταπόκριση όλων των σχετιζόμενων με τη Διοικητική Δικαιοσύνη φορέων.

Το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) επηρεάζει το ανθρώπινο δυναμικό των Διοικητικών Δικαστηρίων, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, δικηγόρους αλλά και πολίτες που προσφεύγουν ενώπιον της Δικαιοσύνης. Εξ αυτού του λόγου οι στόχοι της ολοκληρωμένης πρότασης Ηλεκτρονικής Διοικητικής Δικαιοσύνης σχετίζονται με τα εξής:

1. «Κατασκευή συστήματος με την ονομασία «Κεντρικό Σύστημα Διαχείρισης Υποθέσεων», στο οποίο θα δύναται κάποιος να καταχωρεί, τροποποιεί, παρακολουθεί, αναζητά και ταυτοποιεί όλες τις υποθέσεις των Ελληνικών Διοικητικών Δικαστηρίων, καθότι έκαστη υπόθεση θα κατέχει τον Εθνικό Αριθμό Υπόθεσης, με δυνατότητα μεταφοράς του ηλεκτρονικού φακέλου στο εκάστοτε κάθε φορά αρμόδιο δικαστήριο.
2. Διάθεση μη εμπορικού ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, όπου οι δικαστικοί λειτουργοί και υπάλληλοι των Διοικητικών Δικαστηρίων θα έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν και να ανταλλάσσουν με ασφάλεια, αρχειακό υλικό (πιστοποιητικά κ.α.), μεταξύ τους, αλλά και με άλλες υπηρεσίες του Δημοσίου.
3. Δημιουργία κεντρικής βάσης δεδομένων, όπου θα μεταφερθούν όλα τα δεδομένα των αποκεντρωμένων βάσεων και θα υπάρχει διαβαθμισμένη πρόσβαση από τους αρμόδιους φορείς-υπαλλήλους
4. Δημιουργία «Ενιαίου Συστήματος Διαχείρισης Νομολογίας» για τη Διοικητική Δικαιοσύνη

5. Δημιουργία «Κεντρικού Συστήματος Διοικητικής Πληροφόρησης», προκειμένου να ελέγχονται μέσω ερωτημάτων οι δείκτες απόδοσης
6. Δημιουργία της «Διαδικτυακής Πύλης Διοικητικής Δικαιοσύνης» με διάφορες πληροφορίες και ηλεκτρονικές υπηρεσίες για τον χρήστη, η οποία θα αποτελεί το κεντρικό σημείο διασύνδεσης με τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές πλατφόρμες για παροχή των ηλεκτρονικών υπηρεσιών στη Διοικητική Δικαιοσύνη
7. Προμήθεια και λειτουργία δύο διαφορετικών Ολοκληρωμένων Πληροφοριακών Συστημάτων (ΟΠΣ), ως κύριας και εφεδρικής υποδομής
8. Μηχανογράφηση των Διοικητικών Δικαστηρίων και παροχή εξοπλισμού και εκπαιδευτικών σεμιναρίων του προσωπικού για την ορθή λειτουργία του συστήματος (π.χ. ηλεκτρονική διακίνηση δικαστικών εγγράφων, ηλεκτρονική παρακολούθηση υποθέσεων, ηλεκτρονική κατάθεση και επίδοση δικαστικών εγγράφων κ.α.)⁶»

Ωστόσο, καθίσταται σαφές ότι απαιτείται αρκετός χρόνος, προκειμένου να δημιουργηθούν οι ως άνω υποδομές και να τις αφομοιώσει το έως τώρα υφιστάμενο σύστημα. Κατά συνέπεια, δεν έχουν λειτουργήσει ευρέως όλα τα ανωτέρω, στο σύστημα της Διοικητικής Δικαιοσύνης, ανά την επικράτεια.

Ο Ν. 4055/2012 (ΦΕΚ Α' 51/12.3.2012) περί δίκαιης δίκης και εύλογης διάρκειας αυτής προέβλεπε στα άρθρα 42 και 49 την ηλεκτρονική κοινοποίηση εγγράφων από τους υπαλλήλους των δικαστηρίων στους μετέχοντες στη δίκη, εφαρμόζοντας την αιτούμενη διαλειτουργικότητα μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων των δικαστηρίων και των αντίστοιχων εξωτερικών πληροφοριακών συστημάτων. Μάλιστα, ήδη με τον Ν. 3979/2011 θεσπίστηκε το ελληνικό πλαίσιο διαλειτουργικότητας της Δημόσιας Διοίκησης, πριν ακόμη τον σχεδιασμό του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) (Τρουλινός, 2020).

Περαιτέρω, το Π.Δ. 40/2013 (ΦΕΚ Α' 75, 22.3.2013) ρύθμιζε τη διαδικασία ηλεκτρονικής υποβολής των διοικητικών υποθέσεων, ωστόσο οι δυσχέρειες στην εφαρμογή ενός τόσο καινούριου συστήματος, τόσο από τους δικαστικούς υπαλλήλους, όσο και από τους δικηγόρους, καθώς και η έλλειψη οικονομικών πόρων, οδήγησε στην εφαρμογή αυτής, εθελοντικά, μόνο για το Συμβούλιο της Επικρατείας και όχι για τα κατά τόπους Διοικητικά Δικαστήρια, αφού δεν είχαν όλα πληροφοριακό σύστημα. Διαπιστώνεται,

⁶ Όπως προβλέπονται στο Σχέδιο Δράσης για την Ηλεκτρονική Δικαιοσύνη και τη Διοικητική Αναβάθμιση, 2014.

συνεπώς, ότι εδώ και καιρό ο νομοθέτης έχει εντοπίσει την τεράστια ανάγκη ενός ενιαίου πληροφοριακού συστήματος για την Διοικητική Δικαιοσύνη.

Για όλα τα ανωτέρω, επόπτης και συντονιστής ήταν το Συμβούλιο της Επικρατείας, όπου με τη βοήθεια του Γενικού Επιτρόπου και με άρτια επικοινωνία, καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου, η επιτροπή υποβολής προσφορών, η ανάδοχος του έργου και τα επιμέρους διοικητικά δικαστήρια. Με έγγραφα, ζητήθηκε η συνεργασία όλων των διοικητικών πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων δικαστηρίων της Χώρας, προς εναρμόνιση με τους σκοπούς του προγράμματος και την ανάγκη εισχώρησης ορισμένων δικαστηρίων στο «Εθνικό Δίκτυο Δημόσιας Διοίκησης», το καλούμενο *szefcis*, δηλαδή το δίκτυο ηλεκτρονικών υπολογιστών του δημόσιου τομέα και την αναβάθμιση της υλικοτεχνικής υποδομής των δικαστηρίων τα οποία ήδη είχαν εισχωρήσει στο ως άνω δίκτυο.

Κάτωθι καταγράφεται ένας πίνακας με τις υπηρεσίες τις οποίες παρέχει το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), όπως αυτές εκτέθηκαν από το Συμβούλιο της Επικρατείας, όπου αναγράφεται δίπλα σε καθεμία και το επίπεδο αλληλεπίδρασης που έχει με τους φορείς στους οποίους απευθύνεται (δικαστικούς λειτουργούς και υπαλλήλους, δικηγόρους, δημόσιους φορείς, πολίτες κ.α).

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΕΠΙΠΕΔΟ
Ενημέρωση-πληροφόρηση (στοιχεία δικαστηρίων, εκθέματα πινακίων)	1
Παρακολούθηση Πορείας Υποθέσεων (με κωδικό για όλες τις υποθέσεις του δικηγόρου ανεξάρτητα από το δικαστήριο)	3
Ηλεκτρονική Κατάθεση Ενδίκων Μέσων και Βοηθημάτων	4
Ηλεκτρονική Διακίνηση Κλήσεων σε διαδικούς	3
Ηλεκτρονική Διακίνηση Αποφάσεων σε διαδικούς και τρίτους	5
Ηλεκτρονική Κατάθεση αιτήσεων για έκδοση Πιστοποιητικών	3
Ηλεκτρονική Δημοσίευση Πινάκων και Συνθέσεων Δικαστηρίων	2
Αναζητήσεις σε Νομολογία-Ευρετήρια	3
Διαλειτουργικότητα με το Δημόσιο Τομέα	3

Όπου : 1= Πληροφοριακό Επίπεδο
 2= Επικοινωνιακό Επίπεδο
 3= Διαδραστικό Επίπεδο
 4= Συναλλακτικό Επίπεδο
 5= Προσωποποιημένο Επίπεδο

**Πίνακας 1 : Πίνακας Υπηρεσιών του Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ. με βαθμολόγηση έκαστης εξ' αυτών, με κριτήριο την αλληλεπίδραση με τους εμπλεκόμενους φορείς/πρόσωπα (Κατράς, 2017)*

❖ Έργο: «Βελτιστοποίηση της Ροής της Πολιτικής, Ποινικής και Διοικητικής Δικαιοσύνης»

Το έργο με τίτλο «Βελτιστοποίηση της Ροής της Πολιτικής, Ποινικής και Διοικητικής Δικαιοσύνης» έλαβε τη συγχρηματοδότηση του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ), κατά το χρονικό διάστημα 2007-2013.

Έπειτα από πρόσκληση των αρμόδιων φορέων το 2011, εντάχθηκε τον επόμενο χρόνο από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος «Διοικητική Μεταρρύθμιση», σε προτεραιότητα με σκοπό τον ανασχεδιασμό του συστήματος.

Σύμφωνα, λοιπόν, με το Τεχνικό Δελτίο Προτεινόμενης Πράξης (ΤΔΠΠ), η στοχοθεσία του ανασχεδιασμού της ροής της διοικητικής διαδικασίας αφορούσε στα κατωτέρω (Κατράς, 2017 : 70-71):

1. «Δημιουργία μιας ορθής ροής στη διαδικασία της Διοικητικής Δικαιοσύνης, που θα ευθυγραμμιστεί με τις δικονομικές προβλέψεις αλλά και τις ανάγκες ενός ολοκληρωμένου συστήματος απονομής δικαιοσύνης στα Διοικητικά Δικαστήρια.
2. Η Διοικητική Δικαιοσύνη θα πρέπει να λειτουργεί ως ένα ολοκληρωμένο σύστημα, χωρίς να επηρεάζεται από το είδος της εκάστοτε διαδικασίας που δικάζεται τη δεδομένη χρονική στιγμή.
3. Μετάβαση σε ένα ψηφιοποιημένο περιβάλλον «δίκης χωρίς χαρτί», με απώτερο στόχο την μείωση του λειτουργικού εν γένει κόστους των δικαστηρίων, τόσο σε υλικό όσο και σε χρόνο, αλλά και φυσικά στην ασφάλεια της ψηφιακής μορφής των απαιτούμενων εγγράφων»

Σε αυτό το σημείο πρέπει να καταστεί σαφές ότι, για την επίτευξη των στόχων αυτών του προγράμματος, απαιτείται μια ομαλή και σταθερή μετάβαση των διοικητικών δικαστικών υπηρεσιών και φυσικά των λειτουργών Δικαιοσύνης και των υπαλλήλων, προκειμένου να προσαρμοστούν όσο πιο γρήγορα και άμεσα μπορούν στις νέες και συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Φυσικά, τροχοπέδη της ομαλής αυτής μετάβασης αποτελούν άλλοι παράγοντες, όπως λόγου χάριν η γεωγραφική κατανομή των Δικαστηρίων σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια, που δεν συμβάλλει στην ενιαία και ομαλή εισχώρηση των Πληροφοριακών Συστημάτων στη Διοικητική Δικαιοσύνη. Τούτο συμβαίνει, διότι η Διοικητική Δικαιοσύνη είναι πολυεπίπεδη, με πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια δικαστήρια, σε καθένα από τα οποία ισχύουν και διαφορετικές διατάξεις, που επιβάλλουν την κάλυψη περισσότερων και πιο σύνθετων αναγκών. Σημαντικό, ακόμη, θετικό παράγοντα ομαλής μετάβασης αποτελεί η επιρροή που ασκείται από τις μεγάλες και –επιτυχημένες- σε μεγάλο βαθμό προσπάθειες εκσυγχρονισμού και ένταξης της ηλεκτρονικής Δικαιοσύνης και των ενωσιακών δικτύων νομοθεσίας και νομολογίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. (Κατράς, 2017)

❖ Πιλοτική και Επιχειρησιακή Εφαρμογή Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικών Δικαστηρίων (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.)

Μολονότι η εφαρμογή του συστήματος με την πρώτη φάση πλοήγησης θα ξεκινούσε ήδη από το έτος 2014, οπότε και υπεγράφη η σύμβαση, διάφοροι παράγοντες καθυστέρησαν την εφαρμογή αυτή, αναβάλλοντάς την για τον Σεπτέμβριο του έτους 2016 (Troulinos, 2020).

Ειδικότερα, η φάση πλοήγησης του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικών Δικαστηρίων (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) στα πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια Διοικητικά Δικαστήρια, ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του έτους 2015, ενώ το σύστημα παραδόθηκε στις 30.11.2015. Ωστόσο, τα πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια Διοικητικά Δικαστήρια έπρεπε να επιβεβαιώσουν στην επιτροπή υποβολής προσφορών ότι ήταν πλήρως προετοιμασμένα, με τις τοπικές συσκευές έτοιμες για λειτουργία και υποστήριξη του Ολοκληρωμένου Συστήματος έως τις 20.11.2015.

Με στόχο δε την έναρξη της κανονικής λειτουργίας του συστήματος, μετά και τη διάγνωση των διάφορων δυσλειτουργιών και σφαλμάτων, ο Γενικός Επίτροπος ζήτησε από τους προεδρεύοντες δικαστές των εννέα διοικητικών εφετείων της χώρας, να συστήσουν επιτροπή παρακολούθησης της λειτουργικότητας του πληροφοριακού συστήματος σε κάθε διοικητικό πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο δικαστήριο, που ανήκουν στη γεωγραφική αρμοδιότητά του. Έτσι, με την απόφαση 3543/7.12.2015 της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, συστήθηκε η Κεντρική Οργανωτική Επιτροπή (ΚΟΕ) για το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικών Δικαστηρίων (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.). Η Κεντρική Οργανωτική Επιτροπή (ΚΟΕ) συνιστά ένα ανεπίσημο όργανο, στο οποίο συμμετέχουν δικαστικοί λειτουργοί και διοικητικοί υπάλληλοι των Διοικητικών Δικαστηρίων της χώρας, με σκοπό την παρακολούθηση και

στήριξη του Γενικού Επιτρόπου, καθώς και των κατά τόπους διοικητικών πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων δικαστηρίων, ώστε να εξοικειωθούν και να εφαρμόσουν ορθά το νέο πληροφοριακό σύστημα.

«Η Κεντρική Οργανωτική Επιτροπή (ΚΟΕ), εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές για τη διευκόλυνση της μετάβασης από τα κατά τόπους πληροφοριακά συστήματα, στο ενιαίο και ολοκληρωμένο νέο πληροφοριακό σύστημα, προκειμένου να διευκολυνθούν και οι γραμματείς των Δικαστηρίων, σχετικά με τους νέους κανόνες επιχειρησιακής διαδικασίας» (Τρουλινός, 2020 : 24). Χαρακτηριστική καθυστέρηση υπήρξε από το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών, μολονότι ήδη διέθετε ένα πρώιμο στάδιο πληροφοριακού συστήματος, όπως έχει αναφερθεί ανωτέρω και παρότι στην Ελληνική Επικράτεια αποτελεί το μεγαλύτερο δικαστήριο αναφορικά με τον όγκο των εισαγόμενων υποθέσεων και το απασχολούν προσωπικό, αποδεικνύοντας την ανάγκη εισδοχής ενός ενιαίου συστήματος διαχείρισης, απλοποιημένου μεν αλλά με δυνατότητα κάλυψης σύγχρονων και σύνθετων αναγκών κατά τη διαδικασία απονομής της Διοικητικής Δικαιοσύνης (Τρουλινός, 2020).

Περαιτέρω, συστάθηκαν δύο ad hoc Επιτροπές, η πρώτη εκ των οποίων αφορούσε την προσαρμογή του περιεχομένου των δικαστικών αρχείων της γραμματείας στο νέο σύστημα και η δεύτερη, την συνοχή των αναγκαίων ρυθμίσεων για την ομαλή μετάβαση των υφιστάμενων βάσεων δεδομένων και ιστοσελίδων των κατά τόπους δικαστηρίων στο νέο ενιαίο σύστημα. Ειδικότερα, οι Επιτροπές αυτές εργάστηκαν επί ένα τρίμηνο επί των βιβλίων μητρώου των διοικητικών πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων δικαστηρίων, δεδομένου ότι δεν υφίστατο ομοιομορφία μεταξύ των τηρουμένων από το εκάστοτε δικαστήριο βιβλίων. Κάθε τοπικό πληροφοριακό σύστημα είχε διαμορφωθεί με βάση τις ανάγκες των υποθέσεων και των υπαλλήλων του, με αποτέλεσμα η μέθοδος που ακολουθήθηκε από τον καταχωρητή της κάθε υπηρεσίας να μην είναι ενιαία, γεγονός που αν μη τι άλλο, δυσχέρανε σημαντικά τη μεταφορά των δεδομένων (Συμεωνίδης, 2016).

Προκειμένου να έχουν αποτέλεσμα οι εργασίες των Επιτροπών, συλλέχθηκαν από αυτές οι γνώμες και τα σχόλια των δικαστικών υπαλλήλων και αναλύθηκαν, ώστε να οδηγηθούν στη διάγνωση της πραγματικής κατάστασης της έως τότε οργάνωσης των εργασιών των κατά τόπους Δικαστηρίων. Τα συμπεράσματα αυτά υπεβλήθησαν στην ανάδοχο εταιρία, η οποία αφού τα έλαβε υπόψη, προχώρησε στις απαιτούμενες διορθώσεις - προσθήκες στο Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), ώστε να υπάρξει ομοιόμορφη ροή εργασίας.

Εκ παραλλήλου, η ανάδοχος παρείχε κατάρτιση στους δικαστές και υπαλλήλους των Δικαστηρίων της χώρας, σχετικά με τη λειτουργία του νέου συστήματος, του τρόπου καταχώρισης των υποθέσεων, των αποφάσεων κ.α. Η κατάρτιση, ωστόσο, αυτή δεν ήταν ιδιαίτερα εύκολη, καθώς δεν ήταν όλοι οι δικαστές και δικαστικοί υπάλληλοι διαθέσιμοι για την παρακολούθηση αυτής στο χρονοδιάγραμμα που είχε οριστεί από την Κεντρική Οργανωτική Επιτροπή, με αποτέλεσμα να υπάρξουν αλλαγές και καθυστερήσεις.

Επειδή, όμως, η κατάσταση με τη μεταφορά δεδομένων καθυστερούσε αρκετά και συχνά παρατηρούνταν σφάλματα, συστάθηκε μια δεκαμελής ομάδα, εξειδικευμένη στα ζητήματα καταχώρισης των δεδομένων, η οποία πραγματοποιούσε διάφορες επισκέψεις στα δικαστήρια, καθοδηγώντας τους υπαλλήλους για τη νέα διαδικασία και στηρίζοντας τις απαιτούμενες αλλαγές. Αυτό το ανεπίσημο δίκτυο δράσης και στήριξης του έργου του Γενικού Επιτρόπου, με στόχο την ομαλή μετάβαση και εφαρμογή του νέου ολοκληρωμένου συστήματος, διατηρήθηκε μέχρι την λειτουργία του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικών Δικαστηρίων (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), σε όλα τα διοικητικά πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια Δικαστήρια της χώρας, τον Σεπτέμβριο του 2016.

Ωστόσο, η Κεντρική Οργανωτική Επιτροπή (ΚΟΕ) παρέμεινε λειτουργική, καθώς παρείχε ένα σημαντικό έργο στην μετάβαση από την πιλοτική εφαρμογή του συστήματος στην πλήρη λειτουργία του, οπότε πλέον διαβουλεύεται με τη μόνιμη επιτροπή του Συμβουλίου της Επικρατείας, σχετικά με το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικών Δικαστηρίων (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.). Σήμερα, η Κεντρική Οργανωτική Επιτροπή (ΚΟΕ) έχει ανασυσταθεί, αποτελούμενη μόνο από υπαλλήλους δικαστηρίων⁷ και εποπτεύεται από τον Γενικό Επίτροπο. Μεταξύ άλλων, η τελευταία παρέχει τη γνώμη της στο Συμβούλιο της Επικρατείας (αρμόδιο όργανο για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με όλα τα ζητήματα που αφορούν το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης στην Ελλάδα), εκπροσωπώντας κατ' ουσίαν τα διοικητικά πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια δικαστήρια (άμεσα ενδιαφερόμενοι και ωφελούμενοι από το σύστημα) και θέτοντας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή του συστήματος.

⁷ Βλ. απόφαση 3302/14-10-2020 Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων

❖ Μέτρα για τη Διαλειτουργικότητα του Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ. και του Πληροφοριακού Συστήματος Δικηγόρων

Μεταξύ των στόχων του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικών Δικαστηρίων (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), είχε τεθεί εξ' αρχής και η ανάγκη διαλειτουργικότητας του νέου συστήματος με το πληροφοριακό σύστημα των δικηγόρων (Troulinos, 2020).

Συγκεκριμένα, πριν την είσοδο του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), μόνο το πληροφοριακό σύστημα του Συμβουλίου της Επικρατείας ήταν διαλειτουργικό με το σύστημα της Ολομέλειας των Δικηγορικών Συλλόγων, με σκοπό την ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφων (Συμεωνίδης, 2016). Η υπηρεσία αυτή δεν ευδοκίμησε, καθώς δεν είχε τεθεί σε υποχρεωτική εφαρμογή η ηλεκτρονική υπογραφή για τους δικηγόρους, ενώ μέχρι και σήμερα βρίσκεται σε εξέλιξη λόγω των έκτακτων υγειονομικών συνθηκών. Όπως είναι λογικό, η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των δύο αυτών συστημάτων, φάνηκε αναγκαία στο σύγχρονο πλαίσιο με τις τόσες καθυστερήσεις στην απονομή της Διοικητικής Δικαιοσύνης και τις ολοένα και αυξανόμενες προσφυγές των πολιτών.

Τα δεδομένα που θα ανήκαν στο πεδίο ανταλλαγής, μεταξύ των δύο πλατφορμών (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ. και Ολομέλειας Δικηγορικών Συλλόγων), προσδιορίστηκαν νομοθετικά, με αποτέλεσμα να δύναται η εκάστοτε πλατφόρμα να δομηθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε τα πεδία εισαγωγής δεδομένων, να είναι κοινά, χωρίς να απαιτούν σημασιολογική επεξήγηση.

Ακόμη, στην προκήρυξη της σύμβασης για το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) προβλέφθηκε η ανάγκη διαλειτουργικότητας του συστήματος και με εξωτερικά πληροφοριακά συστήματα, που σχετίζονται με τις διοικητικές υποθέσεις, όπως το πληροφοριακό σύστημα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, το πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Αρχής, την Εθνική Πύλη Διακυβέρνησης για την έκδοση πιστοποιητικών, καθώς επίσης και η ανάγκη αλληλεπίδρασης με το σύστημα διαχείρισης υποθέσεων αστικών και ποινικών δικαστηρίων.

❖ Ηλεκτρονική Κατάθεση Δικογράφου στα Διοικητικά Δικαστήρια

Ήδη, από το έτος 2008, ο εθνικός νομοθέτης είχε προβλέψει τη δυνατότητα κατάθεσης των δικογράφων και επίδοσής τους με ηλεκτρονικά μέσα. Ωστόσο την εφαρμογή του νόμου αυτού καθυστέρησε η έκδοση των προβλεπόμενων Προεδρικών Διαταγμάτων (Γιαννόπουλος, 2018).

Τα προβλεπόμενα περί ηλεκτρονικής κατάθεσης δικογράφων στο Συμβούλιο της Επικρατείας και τα Τακτικά Διοικητικά Δικαστήρια τροποποίησε το άρθρο 126 παρ. 7 Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ΚΔΔ).

Εντούτοις, παρά τη δυνατότητα ηλεκτρονικής υποβολής δικογράφων, ιδίως στα μεγάλα δικαστήρια της χώρας, ακόμη και σήμερα προτιμάται σχεδόν αποκλειστικά η κατάθεση φυσικού φακέλου και αποδεικτικών εγγράφων, ενώπιον της Γραμματείας του Δικαστηρίου. Σε αυτό συμβάλλει και η ανυπαρξία Ολοκληρωμένων Πληροφοριακών Συστημάτων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και ιδιαίτερα στις περιφερειακές υπηρεσίες της χώρας.

Αντίθετη στην εφαρμογή της υποχρεωτικής ηλεκτρονικής κατάθεσης βρέθηκε η Ένωση Διοικητικών Δικαστών, η οποία με το από 17.9.2019 δελτίο τύπου υποστήριξε, πως θα υπάρξουν σημαντικές δυσχέρειες, λόγω της αδυναμίας χρήσης των σύγχρονων τεχνολογιών από μερικούς δικηγόρους και πολίτες, ενώ υπάρχει σημαντική πιθανότητα διαρροής των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των διαδικών. Επιπλέον η Ένωση σημείωσε πως, η υλικοτεχνική υποδομή των γραμματειών των Διοικητικών Δικαστηρίων, είναι παντελώς ανεπαρκής για ένα τόσο μεγάλο εγχείρημα.

Σύμφωνα με το Π.Δ. 40/2013, το οποίο εξεδόθη δυνάμει του άρθρ. 110 παρ. 11 του Ν. 4055/2012, προβλέφθηκε ότι τα ένδικα μέσα και βοηθήματα ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, καθώς και η έφεση στο Ελεγκτικό Συνέδριο, μπορούν να υποβάλλονται με ηλεκτρονικά μέσα, με την προϋπόθεση πως θα φέρουν «προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή»⁸ κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 του Π.Δ. 150/2001. Με το ίδιο δε άρθρο, ορίστηκε και το ζήτημα των ηλεκτρονικών επιδόσεων, εφόσον το δικόγραφο, η πράξη ορισμού δικασίμου του Προέδρου και του Εισηγητή και όλα τα προς επίδοση έγγραφα, φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, όπως ο νόμος ορίζει.

⁸ Η προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή (ψηφιακή υπογραφή) βασίζεται σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό και δημιουργείται με τη χρήση Ασφαλούς Διάταξης Δημιουργίας Υπογραφής (ΑΔΔΥ). Ως ΑΔΔΥ ορίζεται η μικροσυσκευή (UsbToken / SmartCard + CardReader) που πληροί συγκεκριμένες προδιαγραφές και στην οποία εισάγονται τα ψηφιακά πιστοποιητικά σκληρής αποθήκευσης με ασφαλή τρόπο. Η προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή είναι η μόνη ηλεκτρονική υπογραφή που υπέχει θέσης ιδιόχειρης τόσο στο ουσιαστικό όσο και στο δικονομικό δίκαιο.

Προκειμένου να καταθέσει ο δικηγόρος ένα δικόγραφο ηλεκτρονικά, κατ' αρχήν πρέπει να εισέλθει με τους προσωπικούς του κωδικούς στο Πληροφοριακό Σύστημα του Δικηγορικού Συλλόγου του οποίου είναι μέλος. Ο Δικηγορικός Σύλλογος οφείλει να επιβεβαιώνει τα στοιχεία του μέλους (δικηγόρου), να ελέγχει εάν υπάρχει κάποιο κώλυμα ή ασυμβίβαστο και σε αρνητική περίπτωση να επιτρέπει τη συνέχιση της διαδικασίας κατάθεσης. Στην συνέχεια, ο δικηγόρος πρέπει να επιλέξει το καθ' ύλην αρμόδιο Δικαστήριο, να επιλέξει το είδος του δικογράφου, να καταχωρίσει τα απαιτούμενα από το σύστημα στοιχεία (εντολές, προσβαλλόμενες πράξεις, παράβολα, προεισπράξεις κ.λπ.) και να προσδιορίσει τον αριθμό των αντιγράφων που απαιτούνται για τις κοινοποιήσεις. Επίσης, παρέχεται εξαιρετική διαλειτουργικότητα με την υπηρεσία TAXISNET του Υπουργείου Οικονομικών, ώστε έχει τη δυνατότητα να εξοφλήσει τα τυχόν παράβολα που προβλέπονται για τη διαδικασία και να αποστείλει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά στο αρμόδιο προς κατάθεση Δικαστήριο⁹.

Αφού εμφανιστεί η ηλεκτρονική κατάθεση ενδίκου μέσου στο Δικαστήριο, οι αρμόδιες γραμματείες οφείλουν να εξασφαλίσουν στους ιδιώτες ή δικηγόρους, την ηλεκτρονική παρακολούθηση της πορείας της υπόθεσης, παρέχοντας ηλεκτρονικούς κωδικούς παρακολούθησης¹⁰.

Με την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων, αναμενόταν να μειωθεί ο χρόνος του δικηγόρου στα Δικαστήρια, να αποφορτιστεί η άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος με την φυσική, πολλές φορές, παρουσία των δικηγόρων στα κατά τόπους απομακρυσμένα από την έδρα τους Διοικητικά Δικαστήρια και να διευκολυνθεί εν γένει το έργο των δικαστικών λειτουργών, των δικαστικών υπαλλήλων, των δικηγόρων και των, προσφευγόντων στη Δικαιοσύνη, πολιτών (Κανελλοπούλου, 2013).

Ακόμη, ρυθμίζεται ότι, και η έκθεση απόψεων της Διοίκησης και όλα τα έγγραφα που κατατίθενται στον φάκελο, θα πρέπει να είναι σε μορφή δεκτική περαιτέρω χρήσης και επεξεργάσιμη με αυτοματοποιημένα μέσα, και φυσικά θα πρέπει και αυτά να φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, τα άρθρα 75 και 76 του Ν. 4635/2019 με τίτλο «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις» προέβλεπαν τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της ηλεκτρονικής διακίνησης των εγγράφων μεταξύ των διαδικών και των δικαστηρίων της Διοικητικής Δικαιοσύνης από 1.1.2021, καθιερώνοντας την ψηφιακή δικογραφία. Ωστόσο,

⁹ Βλ. άρθρο 2 Π.Δ. 40/2013

¹⁰ Βλ. άρθρο 3 Π.Δ. 40/2013

λόγω των έκτακτων υγειονομικών συνθηκών, η υποχρεωτικότητα του μέτρου αυτού ανεστάλη.

Τέλος, δυνάμει του άρθρου 79 του ίδιου νόμου, προβλέφθηκε η δυνατότητα τηλεσυνεδρίασης των Διοικητικών Δικαστηρίων, είτε αυτεπάγγελα από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου, είτε κατόπιν αιτήματος του διαδίκου. Μπορούν, μάλιστα, να εξεταστούν και μάρτυρες ή πραγματογνώμονες με τον τρόπο αυτόν, δηλαδή χωρίς να είναι παρόντες στην αίθουσα συνεδρίασης, μεταδίδοντας με ήχο και εικόνα την εξέταση. Η εξέταση δε αυτή, θα έχει την ίδια αποδεικτική δύναμη με την φυσική, επ' ακροατηρίω, εξέταση. Ωστόσο, έως σήμερα δεν έχει εκδοθεί το αναλογούν Προεδρικό Διάταγμα που ο νόμος ορίζει, ώστε να μπορέσουν οι νέες και τεχνολογικά εξελιγμένες ρυθμίσεις αυτές, να τύχουν εφαρμογής.

Ειδικότερα, για το Συμβούλιο της Επικρατείας και για τις τηλεδιασκέψεις σε καιρό πανδημίας προβλέφθηκε με κοινή υπουργική απόφαση που δημοσιεύθηκε στις 15.3.2020 (Β' 864) «το πρώτον ότι κατά τη διάρκεια της αναστολής των εργασιών του Συμβουλίου της Επικρατείας λαμβάνουν χώρα «επείγουσες διασκέψεις (και εξ αποστάσεως, με τη χρήση τεχνολογικών μέσων, εφόσον διασφαλίζεται η μυστικότητα αυτών)». Τούτο διασφαλίσθηκε σε σύντομο χρόνο μέσω της κυβερνητικής πλατφόρμας e-presence.gov.gr, με χρήση του λογισμικού zoom αλλά με πιστοποίηση μέσω taxis, λειτουργία με κρυπτογραφημένο σύστημα κ.λπ.. Ήδη από την πρώτη εβδομάδα, κατόπιν συντονισμένων ενεργειών της ΕΠΣ και του Τμήματος, έγιναν οι απαραίτητες εγκαταστάσεις, ταχύρρυθμη εκπαίδευση των χρηστών και έκτοτε έλαβαν χώρα, στο ΣτΕ 229 τηλεδιασκέψεις, ήτοι 2,25% του συνόλου των τηλεδιασκέψεων όλων των φορέων (πιο πάνω μόνο ΕΕΤΤ, ΑΑΔΕ, Υπ. Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Μετανάστευσης & Ασύλου).» (Τσαρούχας, 2020)

2.3 Συμπεράσματα από τις μέχρι σήμερα προσπάθειες εκσυγχρονισμού της Διοικητικής Δικαιοσύνης μέσω των Πληροφοριακών Συστημάτων.

Από την εκτενή ως άνω ανάλυση διαφαίνεται, πρωτίστως η πρόθεση και δευτερευόντως η προσπάθεια, από το Κράτος, τους λειτουργούς της Δικαιοσύνης, τους δικηγόρους, τους δικαστικούς υπαλλήλους και τους πολίτες, δημιουργίας και υλοποίησης ενός εκσυγχρονισμένου συστήματος απονομής της Διοικητικής Δικαιοσύνης, με αποτελεσματικότερη διαχείριση των υποθέσεων, διαφάνεια και καλύτερη ροή, μέσω της μετάβασης της λειτουργίας τους στον ψηφιακό κόσμο.

Ειδικότερα, οι προσπάθειες που έχουν καταβληθεί, οι σημαντικότερες εκ των οποίων αναφέρθηκαν ανωτέρω, απέδωσαν αρκετά οφέλη, όπως επί παραδείγματι τη μείωση του γραφειοκρατικού κόστους, την αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών της Διοικητικής Δικαιοσύνης και την ορθότερη οργάνωση του δικαστικού συστήματος. Συνάγεται το συμπέρασμα πως με τη λειτουργία του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικών Δικαστηρίων (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) αυξήθηκε η διαφάνεια και η αποδοτικότητα της λειτουργίας του δικαστικού συστήματος, επιταχύνθηκε και έγινε αποτελεσματικότερη η απονομή της δικαιοσύνης.

Είναι ακόμη χαρακτηριστικό ότι, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.) έκρινε σε απόφασή του¹¹ ότι για την ορθή εφαρμογή της έννοιας της χρηστής απονομής της δικαιοσύνης, όπως αυτή θεμελιώνεται στο άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, συνδέεται άμεσα και η ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφου. Ουσιαστικά, οι νέες τεχνολογίες προασπίζουν το θεμελιώδες δικαίωμα της ελεύθερης πρόσβασης του κάθε ανθρώπου στη Δικαιοσύνη (Γιαννόπουλος, 2018).

Σε κάθε περίπτωση πρέπει να καταστεί σαφές ότι, οι τόσο μεγάλες αλλαγές στον κλασικό τρόπο κατάθεσης και επίδοσης, είναι λογικό να απαιτούν έναν εύλογο χρόνο δοκιμασίας της εφαρμογής τους, ώστε να τύχουν αποδοχής από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, αλλά κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει πως συνιστούν μεγάλα βήματα –πλην αναγκαία- για την ορθή και διαφανή απονομή της Διοικητικής Δικαιοσύνης.

Ωστόσο, αναμφίβολα το υφιστάμενο σύστημα χρήζει σημαντικής αναδιάρθρωσης, τροποποίησης και προσθήκης άλλων διαδικασιών, που θα συντείνουν στην αποτελεσματικότερη οργάνωση και λειτουργία της Διοικητικής Δικαιοσύνης στην Ελλάδα, ώστε να τύχει ευρείας εφαρμογής και αποδοχής από όλους όσους εμπλέκονται με τη δικαστηριακή πρακτική στον Διοικητικό Τομέα.

Άλλωστε, η ανάγκη αυτή, διαφαίνεται και από τις απαντήσεις που έδωσαν στην έρευνα που διενεργήθηκε, μέσω ερωτηματολογίων που απευθύνονταν σε δικαστικούς λειτουργούς και δικαστικούς υπαλλήλους των Διοικητικών Δικαστηρίων, δικηγόρους και διαδίκους, τα αποτελέσματα των οποίων θα αναλυθούν στο επόμενο κεφάλαιο, ώστε να διαγνωστεί αν είναι ικανοποιητική η εφαρμογή του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικών Δικαστηρίων (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) από τους

¹¹ Βλ. απόφαση ΕΔΔΑ 16/06/2009 [Lawyer Partners A. S. κατά Σλοβακίας], η οποία έκρινε πως η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής για την ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφου στη Σλοβακία, συνιστά παραβίαση του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, περί δίκαιης δίκης, καθόσον ήδη από την τροποποίηση του 2002 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας τους, ενώ προβλεπόταν το μέτρο αυτό, δεν είχε ακόμη τεθεί σε εφαρμογή.

χρήστες καθώς και σε ποιες διαδικασίες «χωλαίνει» το σύστημα, χρίζοντας αναδιάρθρωσης και τροποποιήσεων, ώστε να καταστεί περισσότερο αποδοτικό και πλήρες.

Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία Έρευνας– Υλοποίηση

Για τη διενέργεια της έρευνας, αρχικά είχε επιλεγεί η μέθοδος των συνεντεύξεων σε δικαστικούς λειτουργούς και υπαλλήλους των Διοικητικών Δικαστηρίων. Εξαιτίας, όμως, της πανδημίας που πλήττει, και, την Ελλάδα και σύμφωνα με τα μέτρα προφύλαξης για τη διασπορά της νόσου, η δημιουργία ερωτηματολογίου, ως ερευνητικό εργαλείο, έγινε «μονόδρομος»! Το ερωτηματολόγιο, το οποίο αφορά στην εφαρμογή και αποδοτικότητα της χρήσης πληροφοριακών συστημάτων στο πλαίσιο της Διοικητικής Δικαιοσύνης, διακινήθηκε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, στις υπηρεσιακές διευθύνσεις δικαστικών λειτουργών και υπαλλήλων των Διοικητικών Δικαστηρίων, καθώς και δικηγόρων και διαδίκων. Οι παραπάνω αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας, τα αποτελέσματα της οποίας αναλύονται ποιοτικά, με σκοπό να εξαχθούν αξιοποιήσιμα συμπεράσματα σχετικά με την εφαρμογή και το ρόλο των πληροφοριακών συστημάτων στη νομική πρακτική των Διοικητικών Δικαστηρίων.

3.1 Σχέδιο Εργασιών

Η μεθοδολογία της έρευνας που θα αναλυθεί στο επόμενο κεφάλαιο, αφορά στις πτυχές του βασικού ζητήματος της ροής της εργασίας, με σκοπό να αναδείξει τόσο το μείζον ζήτημα της εισαγωγής πληροφοριακών συστημάτων στην Διοικητική Δικαιοσύνη, όσο και την περαιτέρω κατανόηση της ερευνητικής διαδικασίας.

Ειδικότερα, κατωτέρω περιγράφεται συνοπτικά η μέθοδος και ο τρόπος που ακολουθήθηκε, προκειμένου να εξαχθούν όσο το δυνατόν ασφαλέστερα συμπεράσματα, από την άμεσα επηρεαζόμενη μερίδα ανθρώπων, που σχετίζονται με το ζήτημα της απονομής Διοικητικής Δικαιοσύνης και της εξυπηρέτησης του σκοπού αυτού, μέσω των σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-.Δ.Δ.).

3.2 Σκοπός της Έρευνας

Όπως ήδη εκτέθηκε, η παρούσα πτυχιακή ερευνά την αποτελεσματική ή μη εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων στη νομική πρακτική των Διοικητικών Δικαστηρίων της Ελλάδας. Κατ' επέκταση, μελετά αφενός την αποδοτικότητα του συστήματος αυτού στους χρήστες, αφετέρου την ευκολία χρήσης και τον βαθμό ικανοποίησής τους, επισημαίνοντας συνάμα τους τομείς, στους οποίους οι κύριοι χρήστες

του εξεταζόμενου πληροφοριακού συστήματος (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), θεωρούν πως αυτό υστερεί.

Πρόκειται, όπως σημειώθηκε στο 2ο Κεφάλαιο, για ένα σύστημα Ψηφιακών Υπηρεσιών των Διοικητικών Δικαστηρίων, με σκοπό την επιτάχυνση της απονομής της Δικαιοσύνης, τη διαφάνεια και την απλοποίηση αυτής.

3.3 Περιγραφή Υλοποίησης – Εφαρμογής Έρευνας

Η παρούσα έρευνα βασίζεται σε μια ποσοτική ανάλυση των στοιχείων που θα εξαχθούν από τις απαντήσεις δικαστικών λειτουργών, δικαστικών υπαλλήλων, δικηγόρων και μικρής μερίδας πολιτών-διαδίκων και τρίτων, από ένα δομημένο ερωτηματολόγιο, αποτελούμενο από ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου. Όλοι όσοι απάντησαν στο ερωτηματολόγιο αυτό σχετίζονται άμεσα με την Διοικητική Δικαστηριακή Πρακτική και την απονομή της Διοικητικής Δικαιοσύνης, με αποτέλεσμα η ομάδα «στόχος» στην οποία απευθύνθηκαν τα ερωτηματολόγια, να μπορεί να μας δώσει τη δική της θέση, σχετικά με το ρόλο των πληροφοριακών συστημάτων στη νομική πρακτική των Διοικητικών Δικαστηρίων, τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα από την εφαρμογή τους, καθώς και τα οφέλη των χρηστών και της ίδιας της Δικαιοσύνης.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας, έχει να κάνει κυρίως με τη λειτουργική διάσταση του συστήματος, ως τεχνικού μέσου, την ποιότητα της πληροφορίας που λαμβάνει ο εκάστοτε χρήστης και εν γένει την ποιότητα της υπηρεσίας, που παρέχεται μέσω αυτού.

Άλλωστε, και σύμφωνα με τους De Lone and McLean (1992), βασικές πτυχές για την αξιολόγηση ενός πληροφοριακού συστήματος είναι, κυρίως, η ποιότητα του ίδιου του συστήματος και της πληροφορίας, καθώς και η ποιότητα της υπηρεσίας, η οποία εξάγεται από την ευχρηστία του. Όλα τα ανωτέρω κριτήρια, οδηγούν συνεκδοχικά στην τεχνική επιτυχία του και στην αποτελεσματικότητά του, δηλαδή η διαπίστωση πως επιτυγχάνει τον σκοπό του, που δεν είναι άλλος από την ικανοποίηση του χρήστη.

A) Πληθυσμός

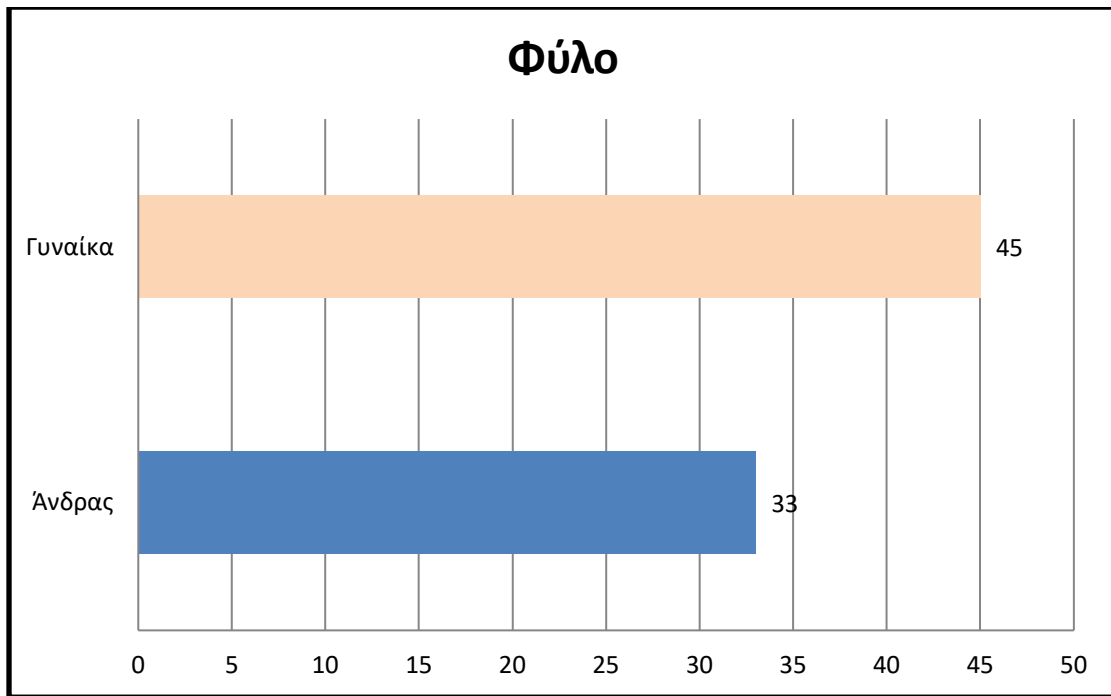
Σε μια έρευνα, ο καθορισμός του πληθυσμού στον οποίο απευθύνεται αυτή, προκύπτει από τον σκοπό της έρευνας και τα ερωτήματα που καλείται η ομάδα «στόχος», να απαντήσει.

Η εν λόγω έρευνα, αφορά το «Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικών Δικαστηρίων» (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), το οποίο εφαρμόζεται στην Ελλάδα ήδη από τον Σεπτέμβριο του έτους 2016, στο χώρο της Διοικητικής Δικαιοσύνης και συνεπώς, ως πληθυσμός στον οποίο απευθύνθηκαν τα ερωτηματολόγια θα πρέπει να θεωρηθεί, το σύνολο των χρηστών του, ήτοι οι δικαστικοί λειτουργοί, οι δικαστικοί υπάλληλοι, το σύνολο των δικηγόρων των οικείων Δικηγορικών Συλλόγων, καθώς και μικρός αριθμός διαδίκων / πολιτών.

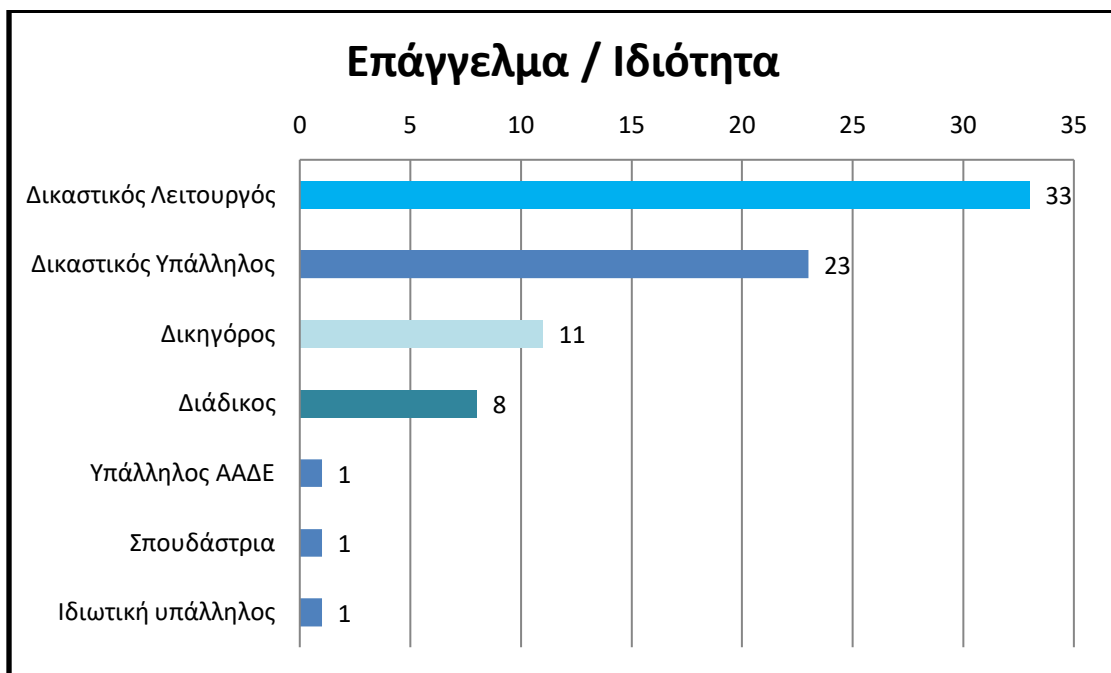
Β) Δειγματοληψία

Όπως είναι κατανοητό, η αποστολή του ερωτηματολογίου στον ως άνω πληθυσμό στο σύνολό του, ήταν επονείδιστο έργο και σχεδόν ακατόρθωτο, λαμβανομένων υπόψη των χιλιάδων δικαστικών λειτουργών, υπαλλήλων και δικηγόρων της Διοικητικής Δικαιοσύνης, ανά την χώρα. Για το λόγο αυτό, η έρευνα απευθύνθηκε κατά βάση στην ομάδα «στόχο» των Δικαστηρίων της Αθήνας. Συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε σε ηλεκτρονική μορφή και απεστάλη σε εμπλεκόμενους με τη Διοικητική Δικαιοσύνη, προκειμένου να λάβουν μέρος, μέσω του συνδέσμου, που τους είχε αποσταλεί ηλεκτρονικά.

Έτσι, στην έρευνα συμμετείχαν εβδομήντα οκτώ (78) άτομα (βλ. γράφημα 1 κατωτέρω) από τους εκατό (100) περίπου, που κλήθηκαν να απαντήσουν, εκ των οποίων οι τριάντα τρεις (33) ήταν άνδρες και οι σαράντα πέντε (45) γυναίκες, ποσοστά 42,3% και 57,7% αντιστοίχως. Εξ' αυτών, οι τριάντα τρεις (33) είναι δικαστικοί λειτουργοί, οι είκοσι τρεις (23) δικαστικοί υπάλληλοι, οι έντεκα (11) δικηγόροι, οι οκτώ (8) απλοί διάδικοι και οι υπόλοιποι τρεις (3), είναι τρίτοι, όχι όμως άσχετοι με το αντικείμενο της Διοικητικής Δικαιοσύνης, αφού σχετίζονται με τον τομέα της διαλειτουργικότητας με άλλους φορείς του υπό έρευνα πληροφοριακού συστήματος (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), όπως διαφαίνεται στο γράφημα 2 κατωτέρω.

*Γράφημα 1 : Συμμετέχοντες στην έρευνα (Ερωτηματολόγιο) βάση φύλου

*Γράφημα 2 : Συμμετέχοντες στην έρευνα (Ερωτηματολόγιο) - Ομάδα «Στόχος»

Πρέπει να σημειωθεί εν προκειμένω, πως από τους ενενήντα (90) προσκεκλημένους στην έρευνα, λίγοι ήταν εκείνοι οι οποίοι αρνήθηκαν να συμμετάσχουν, για λόγους

έλλειψης χρόνου ή έλλειψης γνώσης επί του ζητήματος, όπως μου επεσήμαναν. Έτσι, το ποσοστό συμμετοχής στην έρευνα ανέρχεται στο 86,6% το οποίο θεωρείται ικανοποιητικό.

Γ) Χρόνος Διενέργειας Έρευνας

Η συγκεκριμένη έρευνα, μέσω του ερωτηματολογίου διεκπεραιώθηκε κατά το χρονικό διάστημα, μεταξύ 2.3.2021 και 31.3.2021. Ειδικότερα, το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε και διακινήθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου την 2.3.2021, ενώ η συλλογή των απαντήσεων, με τη βοήθεια των γραφημάτων και τη διάκριση αυτών, έγινε τον Απρίλιο 2021.

Δ) Συλλογή Δεδομένων

Στο ερωτηματολόγιο που επισυνάπτεται στο τέλος της παρούσης, χρησιμοποιήθηκαν ερωτοαπαντήσεις με τη βοήθεια της επιλογής ήδη εγγεγραμμένων πιθανών απαντήσεων, καθώς και ερωτήσεις, στις οποίες οι απαντήσεις είχαν τη μορφή κλίμακας πολλαπλών στοιχείων, που αντιστοιχούσαν στην προσωπική άποψη του εκάστοτε συμμετέχοντος.

Για την επίτευξη του ως άνω σκοπού, χρησιμοποιήθηκαν κλίμακες τύπου “Likert”, επτά κλιμακωτών διαβαθμίσεων, στις οποίες το επίπεδο 1 αντιστοιχούσε στην ένδειξη «Καθόλου» και το επίπεδο 7 στην ένδειξη «Αρκετά», κλιμακούμενων αυξητικά των ενδιάμεσων επιπέδων.

Οι συμμετέχοντες, κλήθηκαν να απαντήσουν στα τιθέμενα ερωτήματα, εκφράζοντας με τις απαντήσεις και την βαθμολόγησή τους, την εμπειρία τους για τη χρήση και εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων στη νομική πρακτική των Διοικητικών Δικαστηρίων της χώρας μας. Στο τέλος δε του ερωτηματολογίου, ο εκάστοτε συμμετέχων καλείται να προτείνει αλλαγές και βελτιώσεις του ήδη υπάρχοντος πληροφοριακού συστήματος, ή ακόμη και προσθήκες νέων λειτουργιών, που θα συντείνουν στην επίτευξη του κύριου στόχου του προγράμματος ψηφιακού μετασχηματισμού της Διοικητικής Δικαιοσύνης, ήτοι την ορθότερη, διαφανή και γρηγορότερη απονομή της Δικαιοσύνης από τα Διοικητικά Δικαστήρια, με τη βοήθεια της δημιουργίας της ηλεκτρονικής Δικαιοσύνης (e-justice).

Ε) Σχεδιασμός Ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο σχετικά με την «χρήση και εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων στη νομική πρακτική των Διοικητικών Δικαστηρίων της χώρας» αποτελείται από τρία μέρη.

Το 1^ο μέρος αφορά στα δημογραφικά στοιχεία όσων συμμετείχαν, με διαχωρισμό βάση συγκεκριμένων κριτηρίων, όπως το φύλο, το επάγγελμα, η ηλικία, το εκπαιδευτικό επίπεδο και η εργασιακή εμπειρία.

Το 2^ο μέρος αφορά γενικές ερωτήσεις που σχετίζονται με τη χρήση του υφιστάμενου πληροφοριακού συστήματος στα Διοικητικά Δικαστήρια, του βαθμού ικανοποίησης των χρηστών, αναφορικά με τις απαιτήσεις τους, τις ανάγκες τους και την εύκολη χρήση αυτού. Ακόμη, τίθενται ερωτήσεις που αφορούν κυρίως τους χρήστες του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) περί των πλεονεκτημάτων ή μειονεκτημάτων που τυχόν έχει σε σχέση με τους διαδικούς και εν γένει την απονομή της Διοικητικής Δικαιοσύνης.

Το 3^ο και τελευταίο μέρος, αναλώνεται σε μια αρκετή γενική, αλλά διαδραστική και με πολλές προεκτάσεις ερώτηση, η οποία απαντάται με τις διάφορες προτάσεις ή βελτιώσεις των συμμετεχόντων και χρηστών των πληροφοριακών συστημάτων που ήδη χρησιμοποιούνται, στο πεδίο της Δικαιοσύνης.

Συμπερασματικά, το ως άνω κεφάλαιο, συνοψίζει την δομή και μεθοδολογία της έρευνας, παρουσιάζοντας σε αδρές γραμμές τα μέρη του ερωτηματολογίου και τους στόχους αυτού, με την περιγραφή του ερευνητικού μοντέλου. Ακόμη, περιγράφηκε ο σχεδιασμός της έρευνας, αναφορικά με τον πληθυσμό στον οποίο απευθύνθηκε και στα κριτήρια της δειγματοληψίας, ενώ αναπτύχθηκε και ο τρόπος συλλογής των δεδομένων, τα οποία στο επόμενο κεφάλαιο θα αναλυθούν επιγραμματικά, με τη διαδικασία του συνοπτικού σχολιασμού των γραφημάτων, με τα ποσοστά των απαντήσεων.

Κεφάλαιο 4. Αποτελέσματα Έρευνας/Ανάλυση Δεδομένων

Στο παρόν κεφάλαιο αναλύονται τα αποτελέσματα της έρευνας, δηλαδή οι απαντήσεις που δόθηκαν στο ερωτηματολόγιο. Ειδικότερα, αναλύονται και τα τρία μέρη του ερωτηματολογίου, όπως αυτά αναλύονται στον κατωτέρω πίνακα, εισφέροντας τα γραφήματα με τα αποτελέσματα και σχολιάζοντάς τα συνοπτικώς.

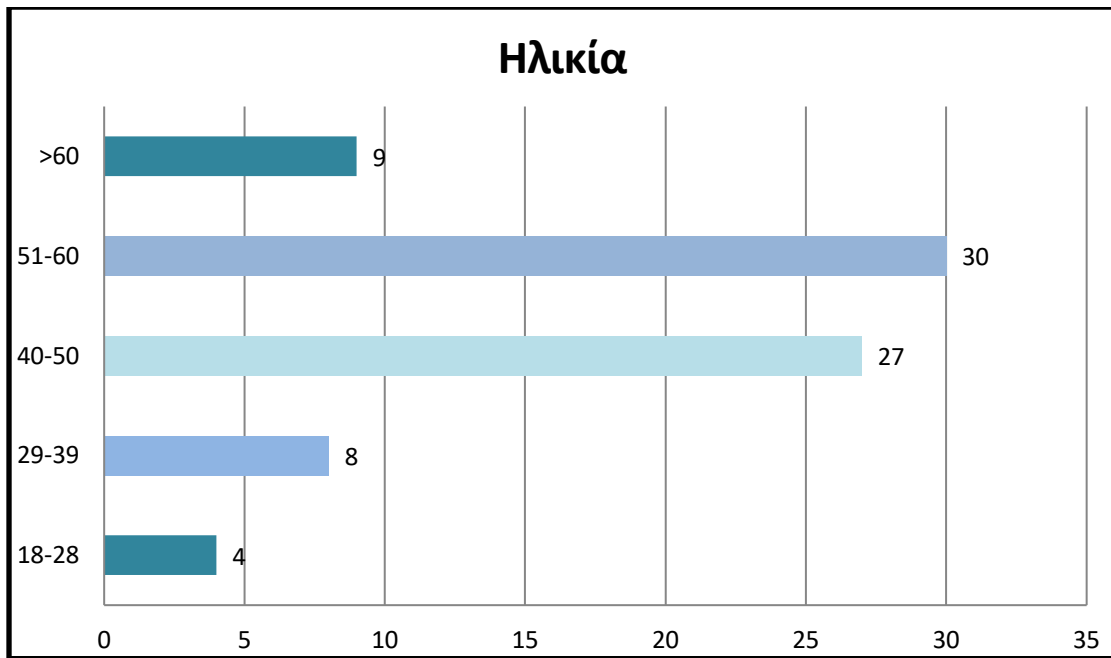
<u>Μέρη</u>	<u>Αντικείμενο</u>
1 ^ο	Δημογραφικά Στοιχεία Συμμετεχόντων στην Έρευνα (Ερωτηματολόγιο)
2 ^ο	Απαντήσεις σχετικές με τη Χρήση και Εφαρμογή Πληροφοριακών Συστημάτων στη νομική πρακτική της Διοικητικής Δικαιοσύνης
3 ^ο	Προτάσεις/ Βελτιώσεις του ήδη υπάρχοντος Πληροφοριακού Συστήματος ή τυχόν Προσθήκες Νέων Λειτουργιών, από τους Συμμετέχοντες στην Έρευνα (Ερωτηματολόγιο)

**Πίνακας 2 : Τα τρία Μέρη του Ερωτηματολογίου*

4.1 Αναλυτική παρουσίαση αποτελεσμάτων 1^{ου} μέρους

Όπως εκτενώς σημειώθηκε στην ανάλυση της μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε στην παρούσα έρευνα, το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου αφορά τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων, τα οποία μάλιστα απεικονίστηκαν και με τα γραφήματα 1 και 2 ανωτέρω.

Σύμφωνα με τα ως άνω γραφήματα, στην έρευνα συμμετείχαν σαράντα πέντε (45) γυναίκες και τριάντα τρεις (33) άνδρες, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων ήταν δικαστικοί λειτουργοί και συγκεκριμένα, οι τριάντα τρεις (33) εξ' αυτών, ποσοστό 42,3%, ενώ οι είκοσι τρεις (23), ποσοστό 29,5%, δικαστικοί υπάλληλοι.

**Γράφημα 3 : Ηλικία συμμετεχόντων στην έρευνα (Ερωτηματολόγιο)*

Όπως προκύπτει από το ανωτέρω γράφημα, η ηλικία όσων συμμετείχαν στην έρευνα και απάντησαν στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, ποικίλλει, δίνοντας όμως ένα ισχυρό προβάδισμα στο ηλικιακό πλαίσιο από 40 έως 60 ετών.

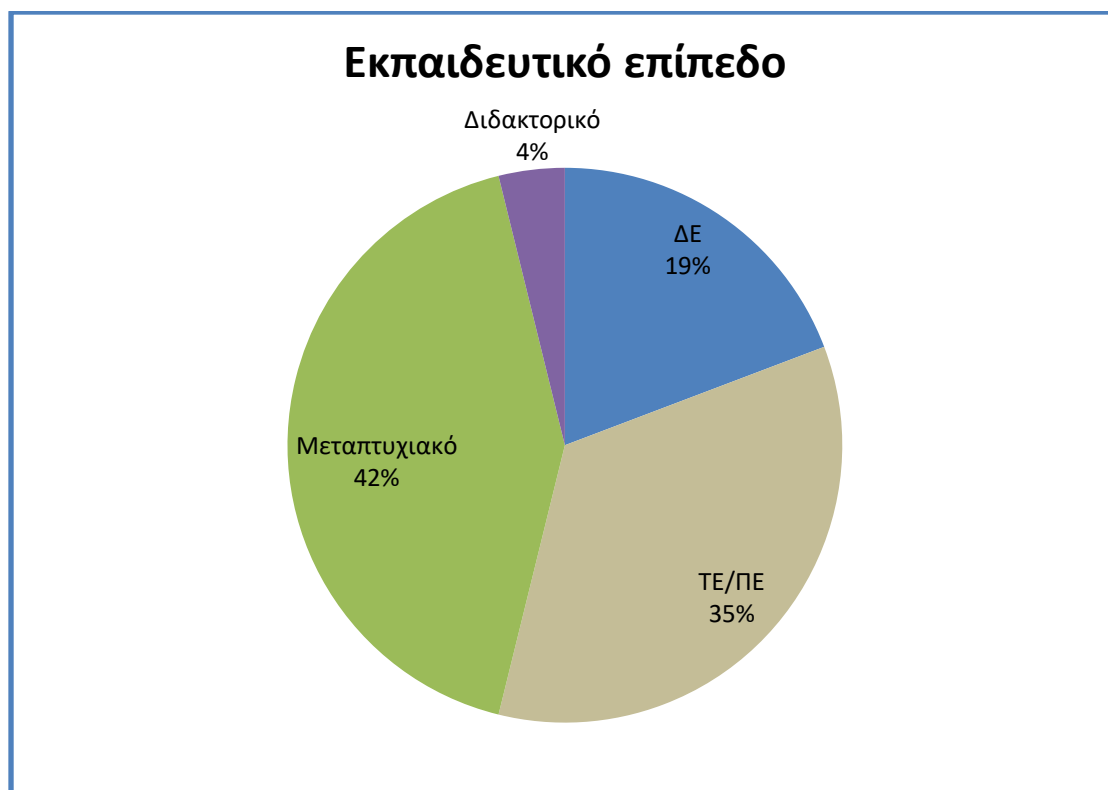
Ειδικότερα, όπως διαφαίνεται από τα ανωτέρω στοιχεία, οι είκοσι επτά (27) από τους 78 συμμετέχοντες ανήκουν στην ηλικία των 40-50 ετών, ενώ οι τριάντα (30) από τους 78 συνολικά, ανήκουν στην ηλικία των 51-60 ετών, δίνοντας αντιστοίχως τα υψηλά ποσοστά των 34,6% και 38,5%.

Το συμπέρασμα που θα μπορούσαμε να συνάγουμε από τα ως άνω στοιχεία, παρά το γεγονός ότι η γενίκευση του συμπεράσματος υπόκειται στον περιορισμένο αριθμό του δείγματος, ωστόσο θεωρείται σχετικά ασφαλές να υποστηρίξουμε, είναι πως το ηλικιακό πλαίσιο των απασχολούμενων με την ελληνική Διοικητική Δικαιοσύνη, ανέρχεται πλειοψηφικά στα έτη 40-60, ενώ μόνο το 11,5% των συμμετεχόντων ξεπερνά την ηλικία των 60 ετών. Ακόμη δε περισσότερο αξιοσημείωτο, είναι πως από τους 78 συμμετέχοντες μόνο οι 8 ανήκουν στο ηλικιακό δυναμικό των 29-39 ετών.

Φυσικά, επισημαίνεται, πως το συγκεκριμένο συμπέρασμα δεν αντικατοπτρίζει το σύνολο της επικράτειας, ούτε μπορεί να παράσχει μια ασφαλή εικόνα για τα ηλικιακά δεδομένα των δικαστικών λειτουργών, δικαστικών υπαλλήλων και δικηγόρων της Διοικητικής Δικαιοσύνης, αλλά βασίζεται αποκλειστικά στην ερμηνεία των ενδεικτικών ως άνω αποτελεσμάτων της έρευνας. Άλλωστε, είναι γνωστό ότι έχουν περιοριστεί οι

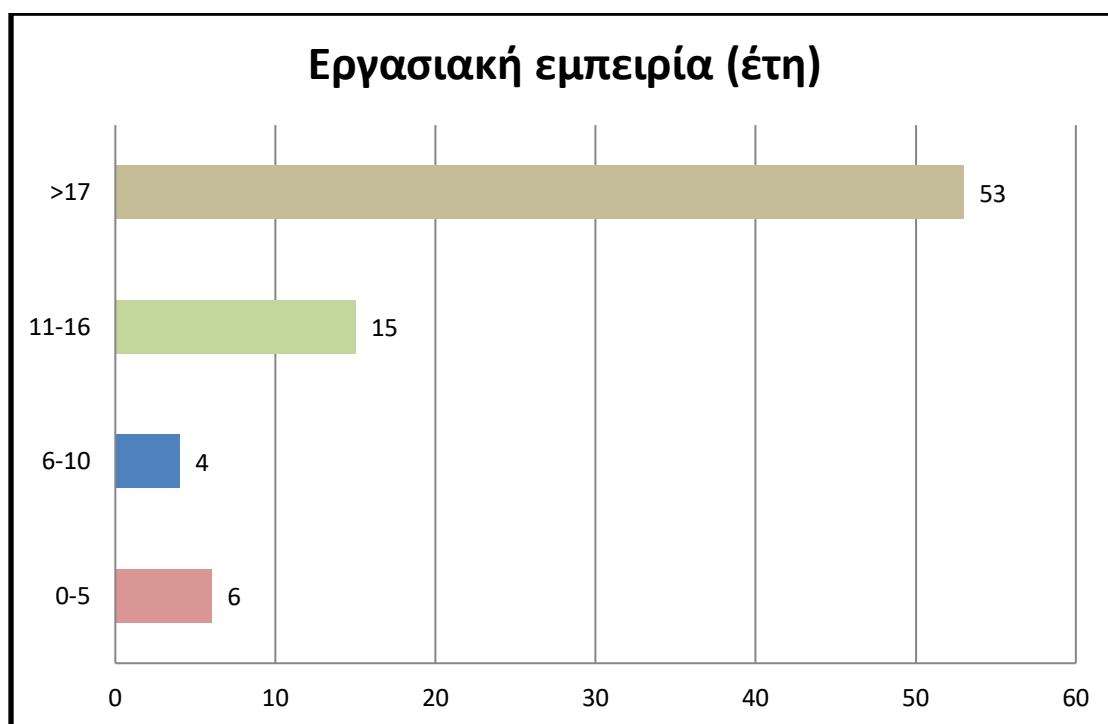
προσλήψεις στον δημόσιο τομέα, και είναι λογικό ο πληθυσμός που εργάζεται την περίοδο που διενεργείται η έρευνα, να ανήκει κυρίως σε αυτές τις ηλικιακές ομάδες.

Από την άλλη, αναφορικά με την εκπαιδευτική κατάρτιση των συμμετεχόντων στην έρευνα, προκύπτει πως η πλειοψηφία αυτών, είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος. Συγκεκριμένα, από τα αποτελέσματα συνάγεται πως ένα μεγάλο ποσοστό των 42,3% κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, ενώ ποσοστό των 34,6%, είναι κάτοχοι προπτυχιακού τίτλου σπουδών από Ανώτατα ή Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Αν και μικρό το ποσοστό των συμμετεχόντων στην έρευνα που κατέχουν Διδακτορικό Δίπλωμα, ήτοι 4,2%, δε θα πρέπει αυτό να το παραβλέψουμε, καθώς εμφανίζεται ανάμεσα σε μόλις 78 εμπλεκόμενους με τη χρήση και εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων στη Διοικητική Δικαιοσύνη, ανάμεσα σε χιλιάδες ανά την Ελλάδα. Το ιδιαίτερα μεγάλο ποσοστό του 19,2% των αποφοίτων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης δικαιολογείται, γιατί μόλις τα τελευταία χρόνια τέθηκε ως προϋπόθεση για την πρόσληψη σε θέσεις διοικητικών γραμματέων και γενικών καθηκόντων η κατοχή προπτυχιακού τίτλου σπουδών. Κατά συνέπεια η μεγάλη πλειοψηφία των διοικητικών γραμματέων που ήδη εργάζονται στα Διοικητικά Δικαστήρια, δεν είναι εξειδικευμένα άτομα ή κάτοχοι διπλωμάτων, αλλά απόφοιτοι της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

*Γράφημα 4 : Εκπαιδευτικό επίπεδο συμμετεχόντων στην έρευνα (Ερωτηματολόγιο)

Συνεχίζοντας την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας, μοιάζει συντριπτική η διαφοροποίηση της εργασιακής εμπειρίας, υπολογιζόμενης σε έτη, μεταξύ των συμμετεχόντων στην έρευνα. Ειδικότερα, όπως αποκαλύπτεται από το γράφημα 5, που επισυνάπτεται κάτωθι, οι 53 από τους 78 συνολικά συμμετέχοντες, ήτοι ποσοστό 67,9%, εργάζονται πάνω από 17 έτη στις αυτές ή παρεμφερείς θέσεις, σχετιζόμενοι με το αντικείμενο της Διοικητικής Δικαιοσύνης, ενώ ακολουθεί ένα ιδιαίτερα χαμηλότερο ποσοστό, αυτό των 19,2%, με εργασιακή εμπειρία μεταξύ 11-16 ετών. Όπως περιέργως, τη σκυτάλη λαμβάνουν οι συμμετέχοντες με εργασιακή εμπειρία ίση ή μικρότερη των 5 μόλις ετών, με ποσοστό 7,7%, ενώ σχετική εργασιακή εμπειρία μεταξύ των 6 με 10 ετών, κατέχει μόνο το 5,1% των συμμετεχόντων στο ερωτηματολόγιο.

**Γράφημα 5 : Εργασιακή εμπειρία κατ' έτος των συμμετεχόντων στην έρευνα (Ερωτηματολόγιο)*

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται συγκεντρωτικά και αναλυτικά τα στοιχεία σχετικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των δικαστικών λειτουργών, δικαστικών υπαλλήλων, δικηγόρων, πολιτών, υπαλλήλου Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, που συμμετείχαν στο ερωτηματολόγιο.

<u>ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ</u>	<u>ΔΕΙΓΜΑ</u>	<u>ΠΟΣΟΣΤΟ</u>
	ΦΥΛΟ	
ΑΝΔΡΑΣ	33	42,3%
ΓΥΝΑΙΚΑ	45	57,7%
	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	
ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ	33	42,3%
ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	23	29,5%
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ	11	14,1%
ΔΙΑΔΙΚΟΣ	8	10,3%
ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ	1	1,3%
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	1	1,3%
ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΑΑΔΕ	1	1,3%
	ΗΛΙΚΙΑ	
18-28	4	5,1%
29-39	8	10,3%
40-50	27	34,6%
51-60	30	38,5%
>60	9	11,5%
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	
ΔΕ		19,2%
ΤΕ/ΠΕ		34,6%
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		42,3%
ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ		4,2%
	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ (ΕΤΗ)	
0-5	6	7,7%
6-10	4	5,1%
11-16	15	19,2%
>17	53	67,9%

**Πίνακας 3 : Συγκεντρωτικά τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων στην έρευνα (Ερωτηματολόγιο)*

4.2 Κυριότερα Αποτελέσματα για τα Πληροφοριακά Συστήματα στη Διοικητική Δικαιοσύνη

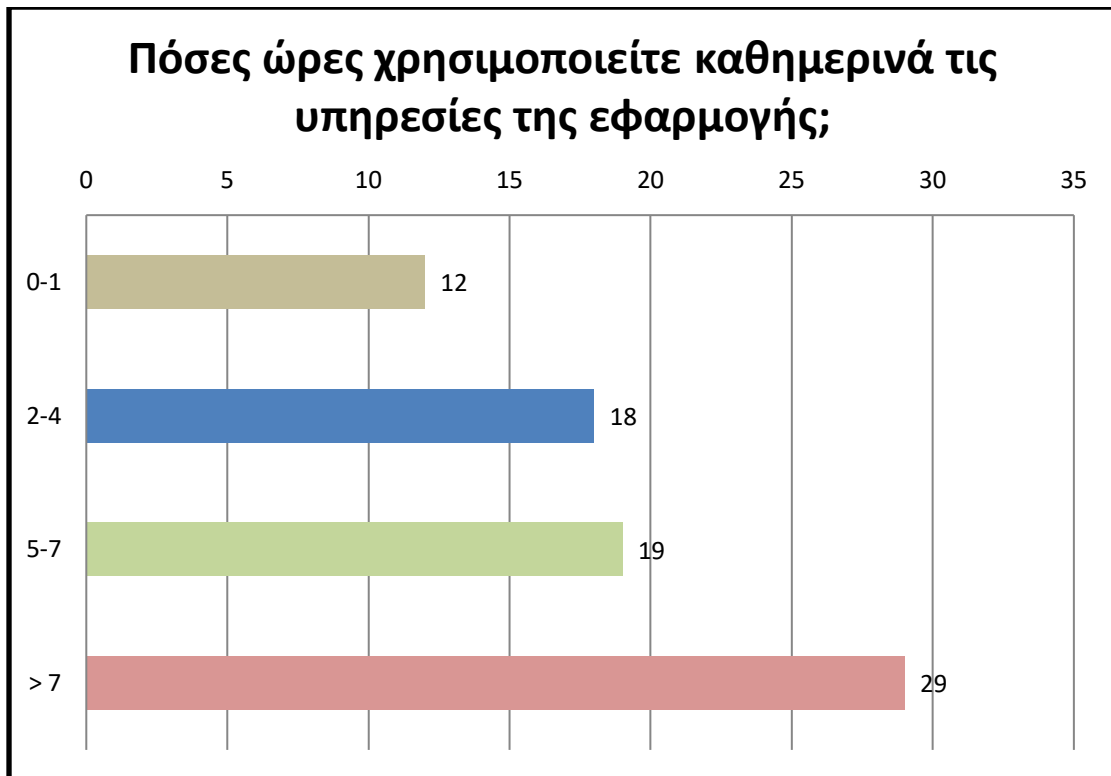
Στην παρούσα ενότητα του Κεφαλαίου, θα παρουσιαστούν τα κύρια αποτελέσματα της έρευνας του ερωτηματολογίου, και οι απαντήσεις των συμμετεχόντων αναφορικά με τη χρήση των πληροφοριακών συστημάτων στη Διοικητική Δικαιοσύνη και την εφαρμογή ή μη αυτών. Παράλληλα θα παρουσιαστούν οι ανησυχίες που ανακύπτουν μέσα από τα αποτελέσματα, σχετικά με την αποτελεσματικότητα και ασφάλεια του ήδη υπάρχοντος συστήματος.

Συγκεκριμένα, στο ερώτημα αν χρησιμοποιούν οι συμμετέχοντες και για πόσες περίπου ώρες τις ήδη υπάρχουσες εφαρμογές (π.χ. Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ. ή τυχόν άλλες, όπως ΝΟΜΟΣ), το μεγαλύτερο ποσοστό, ήτοι το 37,2% απάντησε πως χρησιμοποιεί την εφαρμογή του Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ., περισσότερες από 7 ώρες την ημέρα. Κατ' ουσίαν αποδεικνύεται πως το σύστημα αυτό στη νομική πρακτική της Διοικητικής Δικαιοσύνης, έχει αναδειχθεί σε ένα αναγκαίο και χρήσιμο μέσο για την εκτέλεση των εργασιών των δικαστικών λειτουργιών, υπαλλήλων και δικηγόρων, το οποίο καθημερινά χρησιμοποιούν, σχεδόν στο βαθμό της πλήρους ενασχόλησής τους με αυτό, καθ' όλο το χρόνο του εργασιακού τους ωραρίου, αν σκεφτεί κανείς πως κατά βάση παρέχεται 8ωρη εργασιακή απασχόληση.

Τα ως άνω δεδομένα, αν μη τι άλλο καταδεικνύουν με σαφήνεια την δυναμική που έχουν λάβει στις μέρες μας όλα τα τεχνολογικά μέσα και την ανάγκη ενσωμάτωσης των πληροφοριακών συστημάτων και στον τομέα της απονομής της Δικαιοσύνης, τόσο σε Πολιτικό, Ποινικό, όσο και σε Διοικητικό Δίκαιο, που είναι και το ερευνώμενο της εργασίας ζήτημα.

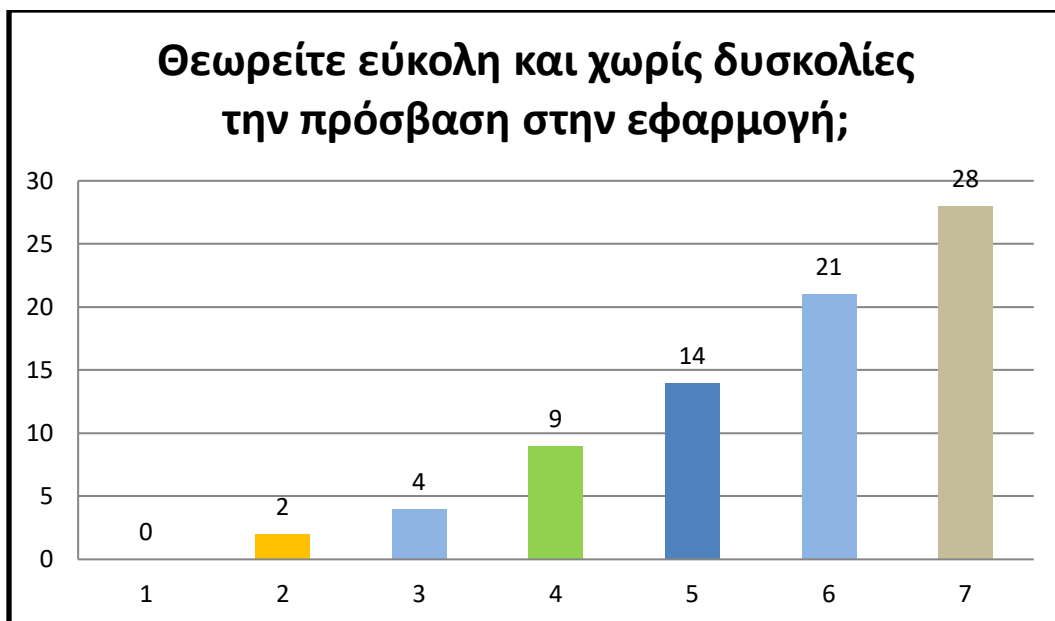
Η δε καθημερινή χρήση της εφαρμογής από τους συμμετέχοντες για διάστημα μεταξύ 5 και 7 ωρών, ανέρχεται στο ποσοστό των 24,4%, ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό, ενώ με μηδαμινή σχεδόν διαφορά ακολουθεί το ποσοστό των 23,1%, το οποίο χρησιμοποιεί την εφαρμογή σε καθημερινή βάση, για τουλάχιστον 2 έως 4 ώρες.

Το εναπομείναν από τον κάτωθι πίνακα, ποσοστό των 15,4% που αντιστοιχεί στις απαντήσεις 12 συμμετεχόντων, και αφορά τη χρήση της εφαρμογής έως 1 ώρα μόνο ημερησίως, εικάζουμε πως πιθανώς, να προέρχεται από τους συμμετέχοντες διαδίκους, τη σπουδάστρια και πιθανώς την υπάλληλο της ΑΑΔΕ, οι οποίοι όπως είναι λογικό δεν έχουν πλήρη πρόσβαση στο εν λόγω σύστημα (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), ούτε δε το αντικείμενό τους είναι αμέσως σχετικό με πλατφόρμες όπως η ΝΟΜΟΣ, η Νομική Βιβλιοθήκη κ.α..

**Γράφημα 6 : Ώρες χρήσης εφαρμογής (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) σε καθημερινή βάση από τους συμμετέχοντες στην έρευνα (Ερωτηματολόγιο)*

Σημαίνουσα είναι η ερώτηση που ακολουθεί, οι απαντήσεις της οποίας αναλύονται στο ακριβώς επόμενο γράφημα.

**Γράφημα 7 : Απαντήσεις συμμετεχόντων σε έρευνα (Ερωτηματολόγιο) για ευχρηστία της εφαρμογής (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.)*

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα ως άνω δεδομένα, μπορούμε να θεωρήσουμε πως μεγάλο ποσοστό των εμπλεκόμενων χρηστών της εφαρμογής (πληροφοριακού συστήματος Διοικητικής Δικαιοσύνης) και συγκεκριμένα, ποσοστό 35,9%, δηλαδή οι 28 από τους 78 συνολικά συμμετέχοντες στο ερωτηματολόγιο, αποκρίθηκαν θετικά στην ερώτηση για την εύκολη πρόσβαση στην εν λόγω εφαρμογή. Το ως άνω ποσοστό, θα μπορούσε ως ένα βαθμό να θεωρηθεί σχετιζόμενο με την εν γένει ικανοποίηση του χρήστη από την αντιλαμβανόμενη ευχρηστία της εφαρμογής, που συνιστά κριτήριο της ποιοτικής αξιολόγησής αυτής.

Ένα επίπεδο κάτω από το «7» που συμβολίζει την πλήρη ικανοποίηση του χρήστη και την θεώρηση πως η πρόσβαση στην εφαρμογή είναι πανεύκολη, ακολουθεί το επίπεδο «6», το οποίο συμβολίζει την κατά τι μικρότερη ικανοποίηση των συμμετεχόντων, σε σχέση με τη δυνατότητα εύκολης πρόσβασης στην εφαρμογή, που ωστόσο και πάλι είναι αρκετά υψηλά τα επίπεδα και με θετικό πρόσημο, αν αναλογιστεί κανείς πως το επίπεδο «1» αξιολογείται με «Καθόλου», ενώ το επίπεδο «7» με «Αρκετά» (εύκολη η πρόσβαση στην εφαρμογή εν προκειμένω).

Συνεχίζει η πορεία της κλίμακας των αποτελεσμάτων μειούμενη, γεγονός που αποδεικνύει την κατά βάση εύκολη πρόσβαση στην εφαρμογή, αλλά φυσικά με δυνατότητα βελτίωσης, ώστε και αυτά τα ποσοστά που βαίνουν προς το «καθόλου» (εύκολη η πρόσβαση στην εφαρμογή), να διευκολυνθούν στη χρήση του πληροφοριακού αυτού συστήματος.

Έτσι λοιπόν, δέκα τέσσερα (14) άτομα από τους συμμετέχοντες στο ερωτηματολόγιο, δηλαδή ποσοστό 17,9% δήλωσαν πως η πρόσβαση στην υφιστάμενη εφαρμογή των Διοικητικών Δικαστηρίων, είναι μάλλον εύκολη, αφού στην κλίμακα από «1» έως «7» του ως άνω γραφήματος, δήλωσαν το επίπεδο «5», ενώ οι εννέα (9) από τους συνολικά 78 συμμετέχοντες, ήτοι ποσοστό 11,5%, απάντησαν πως η πρόσβαση στο υφιστάμενο πληροφοριακό σύστημα είναι μετρίως εύκολη, αφού δήλωσαν ως απάντηση το επίπεδο «4», το οποίο βρίσκεται στη μέση σχεδόν της κλίμακας από το «Καθόλου» εύκολη, μέχρι το «Αρκετά» εύκολη πρόσβαση.

Τέλος, δε θα πρέπει να παραβλεφθούν οι αρνητικές θέσεις των έξι (6) από τους 78 συμμετέχοντες, οι οποίοι θεωρούν πως η πρόσβαση στην εφαρμογή, όχι μόνο δεν είναι εύκολη, αλλά είναι σχεδόν καθόλου εύκολη ή μάλλον καθόλου εύκολη. Ειδικότερα, ένα μικρό ποσοστό των 5,1% και ένα ακόμη μικρότερο, αυτό των 2,6%, θεώρησαν πως η πρόσβαση στην εν λόγω εφαρμογή δεν είναι εύκολη και απάντησαν, επιλέγοντας τα επίπεδα «3» και «2», αντιστοίχως.

Την ανάλυση των δεδομένων που συνελέγησαν από την έρευνα, έρχεται να ενισχύσει και να διαφωτίσει η επόμενη ερώτηση, η οποία σχετίζεται με την ικανοποίηση των χρηστών των πληροφοριακών συστημάτων, που χρησιμοποιούνται στη νομική πρακτική της Διοικητικής Δικαιοσύνης.

Ειδικότερα, είναι ευτυχές το γεγονός πως το 35,9%, δηλαδή είκοσι οκτώ (28) από τους συνολικά 78 συμμετέχοντες στην έρευνα, αξιολογούν το σύνολο της εφαρμογής, ως υπέρ το δέον ικανοποιητικό, επιλέγοντας το επίπεδο «6» της κλίμακας, ήτοι ένα επίπεδο κάτω από το «αρκετά» ικανοποιητικό. Σημειωτέον δε, πως η κλίμακα είναι από το επίπεδο «1», έως το επίπεδο «7», με «1» το καθόλου ικανοποιητική εφαρμογή και «7» το «αρκετά» ικανοποιητική εφαρμογή, που θα μπορούσε να μεταφραστεί και σε «πάρα πολύ» ικανοποιητική.

Σε δεύτερη θέση, έρχεται το ποσοστό των 28,2% των χρηστών κα συμμετεχόντων, που βαθμολογεί τη συνολική ικανοποίηση του από την εφαρμογή/πληροφοριακό σύστημα των Διοικητικών Δικαστηρίων, στο επίπεδο «6», δηλαδή λίγο ανώτερο του μετρίου, ενώ ακολουθεί το ποσοστό των 20,5%, που είναι «αρκετά» ικανοποιημένο από το σύνολο της εφαρμογής, επιλέγοντας το ανώτερο επίπεδο της κλίμακας.

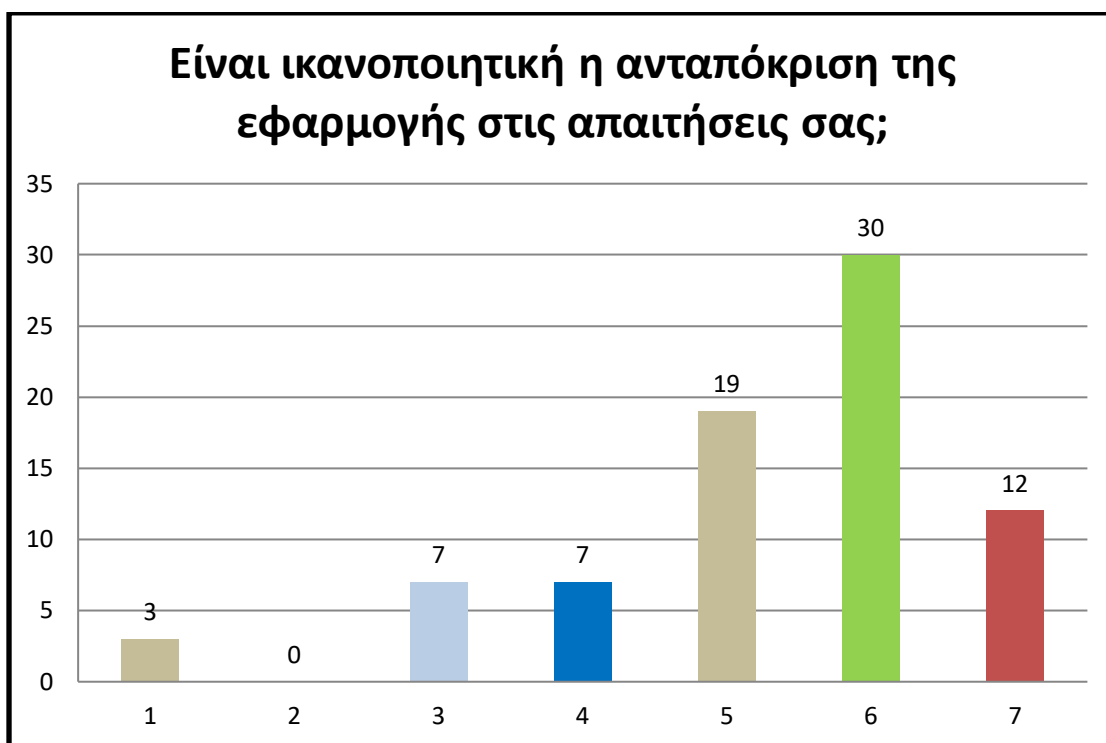
Στη συνέχεια, υπάρχει πτωτική τάση, καθώς σε ποσοστό 9% των συμμετεχόντων, βαθμολογούν την ικανοποίησή τους ως προς την εφαρμογή στο επίπεδο «4», που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μέτριο, το ποσοστό των 2,6% επιλέγει το επίπεδο «3», το οποίο είναι κατώτερου του μετρίου στο ζήτημα της ικανοποίησης των χρηστών από την εφαρμογή. Ακόμη, δύο εκ των συμμετεχόντων, επέλεξαν τα επίπεδα «2» και «1», για να εκφράσουν, μάλλον την δυσαρέσκειά τους, από το σύνολο της υφιστάμενης, στη νομική πρακτική των Διοικητικών Δικαστηρίων της χώρας μας, εφαρμογής.

**Γράφημα 8 : Βαθμός συνολικής ικανοποίησης των συμμετεχόντων στην έρευνα (Ερωτηματολόγιο) από την εφαρμογή (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.)*

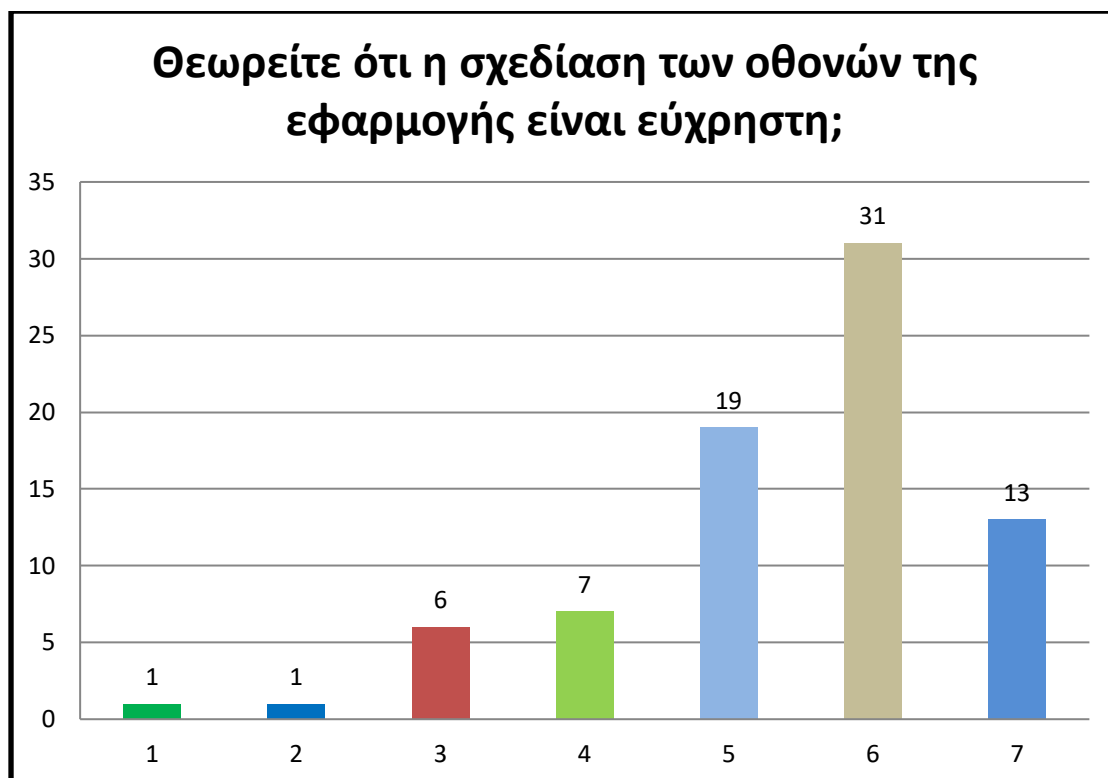
Μία ακόμη προέκταση της ποιότητας του πληροφοριακού συστήματος που χρησιμοποιείται στα Διοικητικά Δικαστήρια, απαντάται στα αποτελέσματα της ερώτησης, σχετικά με την κάλυψη των απαιτήσεων των χρηστών από την εφαρμογή. Το 38,5% αποκρίθηκε σχεδόν «αρκετά» ικανοποιητική, επιλέγοντας το επίπεδο «6», ακολουθώντας το 24,4% των συμμετεχόντων, που δήλωσε πως η εφαρμογή ανταποκρίνεται άνω του μετρίου στις απαιτήσεις τους, επιλέγοντας το επίπεδο «5». Τη σκυτάλη λαμβάνει το ποσοστό των 15,4%, το οποίο θεωρεί πως η εφαρμογή, ανταποκρίνεται πλήρως στις απαιτήσεις του, ενώ ακολουθούν άλλα δύο μικρότερα αλλά ίσα ποσοστά, αυτά των 9% στο επίπεδο «4» και «3», τα οποία είναι ιδιαίτερα χαμηλά, αν αναλογιστεί κανείς πως η εφαρμογή αυτή οργανώνει το σύνολο σχεδόν των διαδικασιών απονομής της Διοικητικής Δικαιοσύνης.

Δε θα πρέπει να μείνει ασχολίαστο, το σημαντικό ποσοστό σε σχέση με τους συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα, ήτοι αυτό των 3,8%, όπου τρία (3) άτομα θεωρούν πως η εφαρμογή δεν ανταποκρίνεται «καθόλου» στις απαιτήσεις τους, δημιουργώντας αμφιβολίες για την πληρότητα του συστήματος.

**Γράφημα 9 : Βαθμός συνολικής ικανοποίησης των συμμετεχόντων στην έρευνα (Ερωτηματολόγιο) από την εφαρμογή (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.)*

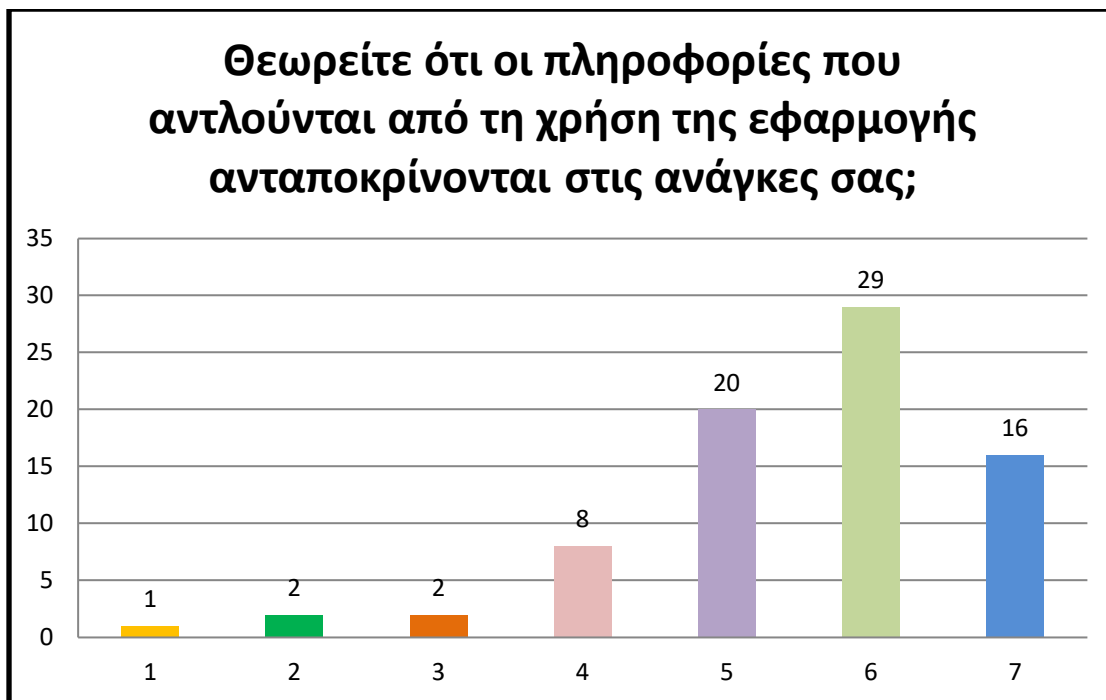
Προχωρώντας την έρευνα, οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν σχετικά με το αν είναι εύχρηστη η σχεδίαση των οθονών της εφαρμογής που χρησιμοποιείται στα Διοικητικά Δικαστήρια, όπου η πλειοψηφία των συμμετεχόντων, ήτοι το 39,7% απάντησε πως είναι σχεδόν αρκετά εύχρηστη, με επόμενη επιλογή το επίπεδο «5», το οποίο μεταφράζεται σε απλώς εύχρηστη και επιλέχθηκε από ποσοστό 24,4%. Μόνο το 16,7% των συμμετεχόντων, αποκρίθηκε πλήρως θετικά στην ερώτηση, επιλέγοντας το επίπεδο «7», άρα «αρκετά» εύχρηστες οι οθόνες της εφαρμογής, ενώ το υπόλοιπο 19,3% ψήφισε πως είναι μέτρια έως και δύσχρηστη η σχεδίαση των οθονών της εφαρμογής. Ειδικότερα, το 9% παρέμεινε ουδέτερο, επιλέγοντας το επίπεδο «4», ποσοστό 7,7% επέλεξε το επίπεδο «3», δίνοντάς έτσι την αρνητική του ψήφο, ενώ σε 1,3% ανήλθαν τα επίπεδα «2» και «1».

**Γράφημα 10 : Αποτελέσματα έρευνας (Ερωτηματολογίου) σχετικά με τη σχεδίαση των οθονών του Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.*

Κατόπιν, το ερωτηματολόγιο μεταφέρει τους συμμετέχοντες στην ποιοτική αξιολόγηση της πληροφορίας που λαμβάνουν από το εφαρμοζόμενο πληροφοριακό σύστημα στην Διοικητική Δικαιοσύνη. Οι συμμετέχοντες απαντούν με θετικό πρόσημο, σημειώνοντας ένα 37,2% στο επίπεδο «6», ένα επίπεδο πριν το «οι λαμβανόμενες πληροφορίες ανταποκρίνονται αρκετά στις ανάγκες του χρήστη της εφαρμογής», ενώ το «αρκετά», απάντησε το 20,5% του ποσοστού. Δεύτερο σε σειρά, έρχεται το επίπεδο «5», το οποίο θα μεταφραζόταν βάση της κλίμακας σε «σχεδόν καλά», με ποσοστό 25,6%. Τα δε ποσοστά κάτω του μετρίου, είναι μικρά.

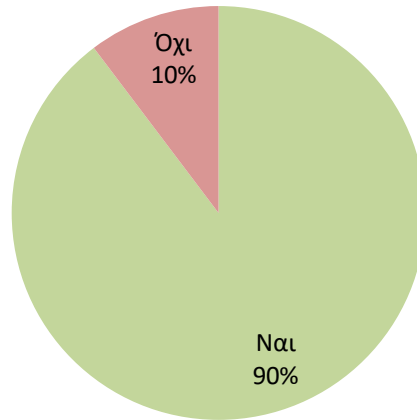
Ειδικότερα, το 10,3% δήλωσε πως οι πληροφορίες που αντλούνται από τη χρήση της εφαρμογής, ανταποκρίνονται μετρίως στις απαιτήσεις του χρήστη, ενώ τα επίπεδα «3» και «2», λαμβάνουν έκαστο το ποσοστό 2,6%, με τελευταίο το ποσοστό 1,3% που θεωρεί πως οι αντλούμενες από τη χρήση της εφαρμογής πληροφορίες δεν ανταποκρίνονται καθόλου στις ανάγκες του χρήστη. Αυτό το μικρό ποσοστό ικανοποίησης, εικάζεται πως οφείλεται σε απλούς διαδικούς ή δικηγόρους, οι οποίοι δεν έχουν πλήρη πρόσβαση στην εφαρμογή.

**Γράφημα 11 : Ανταπόκριση της εφαρμογής (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) στις ανάγκες του χρήστη-συμμετέχοντος στην έρευνα (Ερωτηματολόγιο)*

Εμβαθύνοντας περισσότερο προς το ζήτημα της επιτάχυνσης απονομής της Διοικητικής Δικαιοσύνης, μέσω της συμβολής των πληροφοριακών συστημάτων σε αυτήν, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων, απαντάει «Ναι», αφήνοντας κατά πολύ πίσω του το μόλις 10,3% που απάντησε «Όχι». Το ποσοστό αυτό των 89,7%, δίνει την εντύπωση πως έχει πλέον εισχωρήσει στη σκέψη των εμπλεκόμενων με τη διαδικασία απονομής και οργάνωσης της Διοικητικής Δικαιοσύνης, η ανάγκη ένταξης πληροφοριακών συστημάτων, τα οποία θα κάνουν ευκολότερη και γρηγορότερη την καθημερινή και βεβαρυσμένη εργασία των Διοικητικών Δικαστηρίων της χώρας.

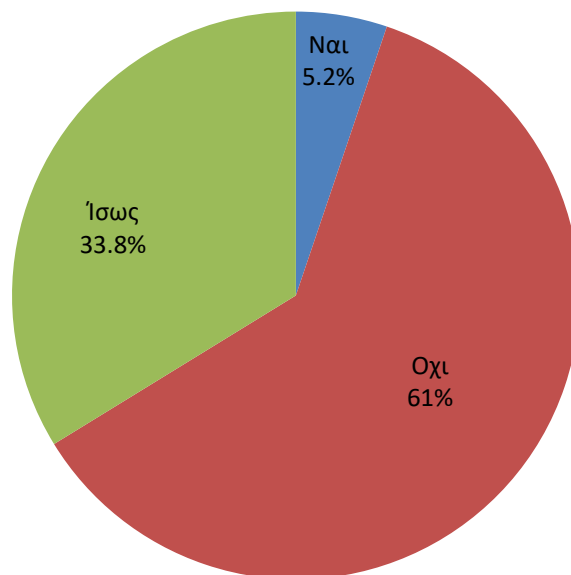
**Θεωρείτε ότι το πληροφοριακό σύστημα της
Διοικητικής Δικαιοσύνης(ΟΣΔΔΥΔΔ),
συμβάλλει στην επιτάχυνση τη δικαιοσύνης;**

**Γράφημα 12 : Αποτελέσματα έρευνας (Ερωτηματολογίου) σχετικά με τη συμβολή του Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ. στην επιτάχυνση της Δικαιοσύνης*

Το επόμενο γράφημα, στο οποίο διαφαίνονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων, δημιουργεί κάποιες επιφυλάξεις –βάσει των αποτελεσμάτων πάντα- σχετικά με την ασφάλεια του υφιστάμενου πληροφοριακού συστήματος.

Θεωρείτε ότι μέσα από τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας παραβιάζονται προσωπικά δεδομένα διαδικών ή έχετε διαπιστώσει κάποια άλλη παραβίαση ασφάλειας;

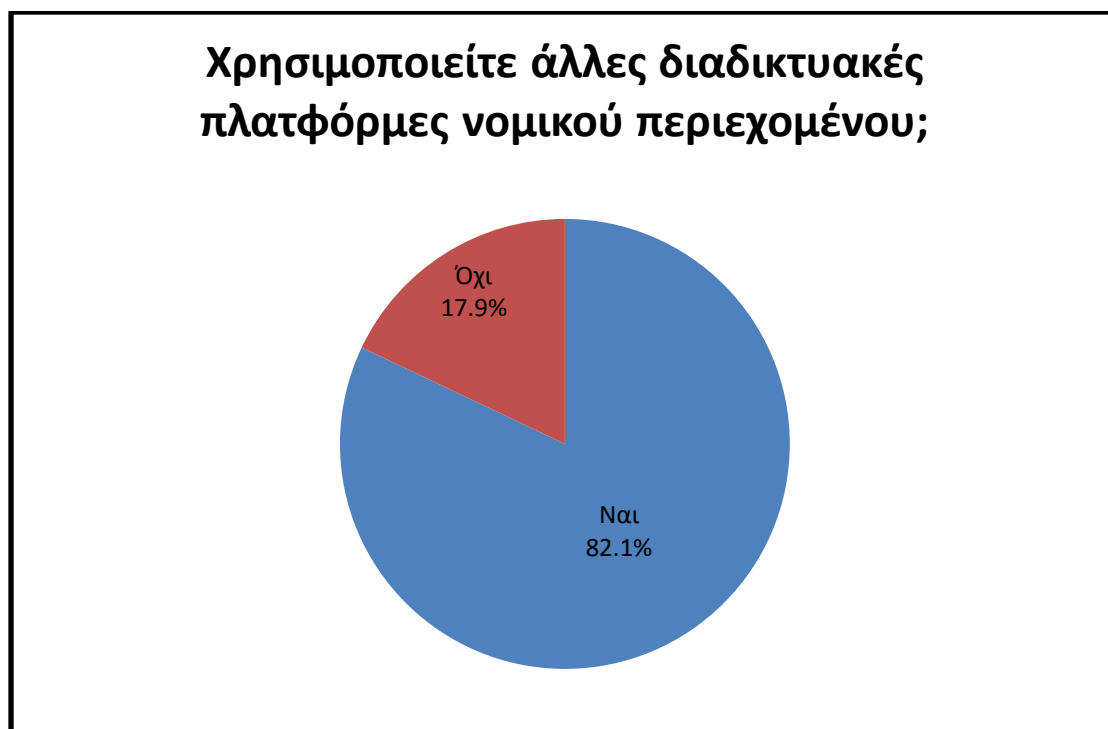

**Γράφημα 13 : Αποτελέσματα έρευνας (Ερωτηματολογίου) σχετικά με την ασφάλεια του συστήματος (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.)*

Ειδικότερα, το 61% των συμμετεχόντων στην έρευνα, απαντά πως δεν θεωρεί ότι μέσω της αναζήτησης στο σύστημα, πιθανώς να παραβιάζονται τα προσωπικά δεδομένα των διαδικών με κάποιον τρόπο ή να υφίσταται οποιαδήποτε άλλη παράβαση που σχετίζεται με το ζήτημα ασφαλούς χρήσης των δεδομένων της εφαρμογής. Εντύπωση ωστόσο, προκαλεί το γεγονός, πως το 33,8% αμφιβάλλει για το αν προστατεύονται, όπως ο νόμος ορίζει, τα δικαιώματα προσωπικών δεδομένων των διαδικών, μιας και βασικός στόχος του πληροφοριακού αυτού συστήματος, είναι ο διαμοιρασμός δεδομένων, σχετικά με υποθέσεις, με προϋπόθεση την παρεχόμενη ασφάλεια του διαμοιρασμού.

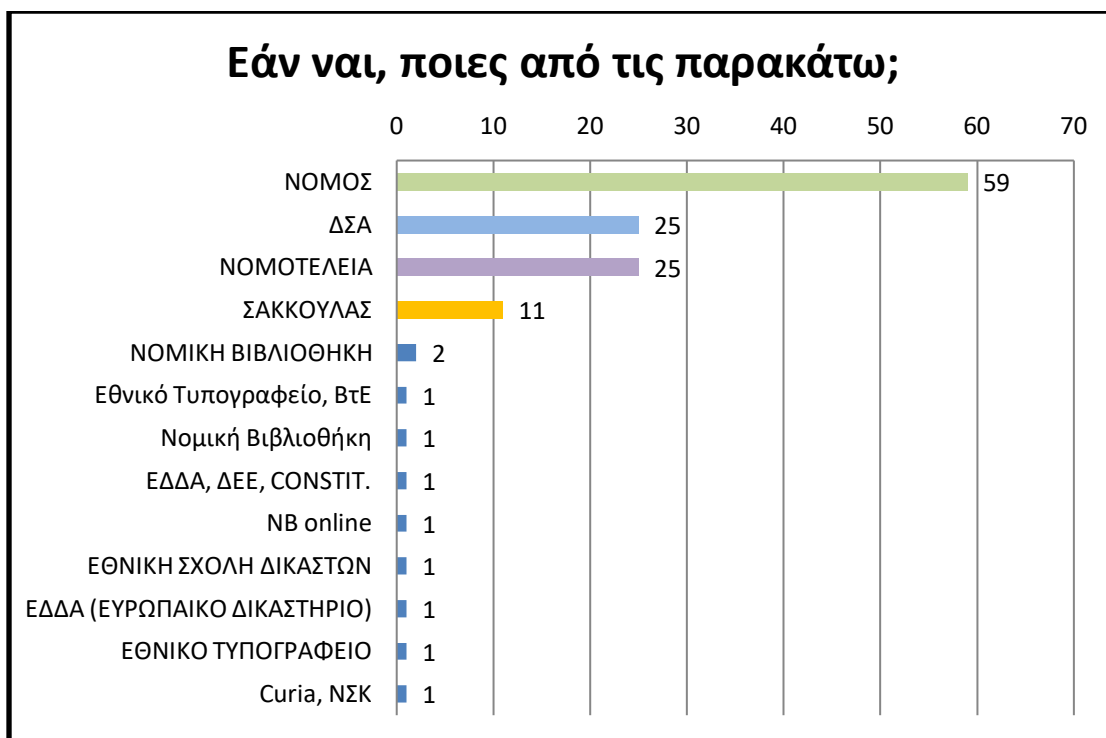
Εν συνεχεία, τίθεται η ερώτηση για τη χρήση και άλλων διαδικτυακών πληροφοριακών συστημάτων, με νομικό κατά βάση περιεχόμενο, από τους συμμετέχοντες. Όπως είναι λογικό, οι περισσότεροι απάντησαν θετικά (ποσοστό 82,1%), μιας και το ερωτηματολόγιο απευθύνθηκε σε δικαστές, δικαστικούς υπαλλήλους, δικηγόρους κ.α., που έχουν ως καθημερινό αντικείμενο ενασχόλησης, τη νομική επιστήμη. Το υπόλοιπο ποσοστό

(17,9%), απήντησε αρνητικά, πιθανώς γιατί δεν σχετίζεται άμεσα με τη νομική επιστήμη, παρά μόνο εξ' αντανακλάσεως (π.χ. υπάλληλος Α.Α.Δ.Ε.).

**Γράφημα 14 : Χρήση άλλων διαδικτυακών πλατφορμών νομικού περιεχομένου από τους συμμετέχοντες*

Το 82,1%, ήτοι οι εξήντα τρεις (63) από τους 78 συνολικά συμμετέχοντες στο ερωτηματολόγιο, που απάντησαν πως χρησιμοποιούν και άλλες διαδικτυακές πλατφόρμες νομικού περιεχομένου, κλήθηκαν στη συνέχεια να προσδιορίσουν, ποιες είναι αυτές, από τις υφιστάμενες και πιο διαδεδομένες, όπως εμφανίζονται στο διάγραμμα κατωτέρω.

**Γράφημα 15 : Διαδικτυακές πλατφόρμες που χρησιμοποιούν οι συμμετέχοντες, πέραν του Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ., με νομικό περιεχόμενο*

Συγκεκριμένα, σημαντικότερο ποσοστό από τους συμμετέχοντες, ήτοι 93,7% χρησιμοποιεί παράλληλα και την εφαρμογή «ΝΟΜΟΣ», μια εφαρμογή στην οποία είναι αναρτημένη ολόκληρη η νομοθεσία προς έρευνα κα αναζήτηση, και πλήθος αποφάσεων όλων των Δικαστηρίων της χώρας και μερικές του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΔΑ) και των Ευρωπαϊκών Δικαστηρίων. Για τη δεύτερη θέση, διαγωνίζονται οι τράπεζες νομικών πληροφοριών του «Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών» (Δ.Σ.Α.) και της «ΝΟΜΟΤΕΛΕΙΑΣ», με ποσοστό χρήσης από τους συμμετέχοντες στην έρευνα, 39,7%. Τρίτη στη σειρά, με ποσοστό 17,5%, βρίσκεται η εφαρμογή του εκδοτικού οίκου «ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ», που διαθέτει ηλεκτρονική πλατφόρμα με υποδείγματα, άρθρα, ηλεκτρονικά συγγράμματα, πεδίο αναζήτησης σχετικών λημμάτων και τα συναφή, όπως ακριβώς και η «ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ», η οποία ακολουθεί στη σειρά, με ποσοστό 3,2%.

Τέλος, ακολουθούν με πολύ χαμηλότερο ποσοστό, αυτό του 1,6%, πλατφόρμες νομικού περιεχομένου, όπως το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, Curia, nbonline, το Εθνικό Τυπογραφείο και η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών.

4.3 Προτάσεις / Βελτιώσεις και Προσθήκες από τους συμμετέχοντες για τη χρήση και εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων στη νομική πρακτική των Διοικητικών Δικαστηρίων

Το τρίτο και τελευταίο μέρος της έρευνας (ερωτηματολογίου) ασχολήθηκε με τις προτάσεις και βελτιώσεις που προτείνουν οι συμμετέχοντες και άμεσα ενδιαφερόμενοι χρήστες, ως προς τη λειτουργία και την εφαρμογή του ήδη υφιστάμενου συστήματος στη Διοικητική Δικαιοσύνη (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), εντοπίζοντας παράλληλα και τα προβλήματα που δημιουργούνται ή τα μειονεκτήματά του συγκριτικά με τις απαιτήσεις που θα έπρεπε να καλύπτει στην σύγχρονη τεχνολογική εποχή. Παράλληλα, ορισμένοι από τους συμμετέχοντες, δίνουν και νέες προεκτάσεις, προτείνοντας την προσθήκη νέων, σημαντικών για τα δεδομένα μιας οργανωμένης και ταχύτατης απονομής της Δικαιοσύνης στον διοικητικό τομέα, λειτουργιών ή και τον εμπλουτισμό των πληροφοριακών συστημάτων.

Ειδικότερα, από τους εβδομήντα οκτώ (78) συμμετέχοντες στην έρευνα, οι είκοσι δύο (22) σημείωσαν τις προτάσεις τους, όπως μεταφέρονται κατωτέρω, με μια μικρή ανάλυση για την καθεμία, ώστε να εντοπίσουμε που υστερεί το ήδη υπάρχον πληροφοριακό σύστημα.

Ένας από τους συμμετέχοντες, θέτει πρώτο και βασικό ζήτημα αυτό της αποϋλοποίησης της έγγραφης δικογραφίας, σημειώνοντας πως για το λόγο αυτό, χρειάζονται ριζικές αλλαγές, με σκοπό την ευθυγράμμιση του συστήματος προς το στόχο αυτό. Σχολιάζει, μάλιστα, πως η έγχαρτη διαδικασία, έχει ήδη αρχίσει να μειώνεται σε κάποιο βαθμό, με τη συμβολή του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), που ανέδειξε τις ανάγκες δικαστικών λειτουργιών και υπαλλήλων.

Άλλος συμμετέχων, μιλά για ψηφιακό αναλφαβητισμό, παρά την 20ετή πορεία της λειτουργίας ηλεκτρονικής εφαρμογής του Συμβουλίου της Επικρατείας. Πρότασή του είναι η προώθηση της τηλεργασίας μεταξύ των δικαστών και η νομοθέτηση της ηλεκτρονικής κατάθεσης των δικογράφων, ως υποχρεωτικής (να σημειωθεί εδώ πως από 1.1.2021 θα ξεκινούσε υποχρεωτικά η ηλεκτρονική κατάθεση με προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή του δικηγόρου, όπως αναλύσαμε στο 2^ο Κεφάλαιο, όμως λόγω των έκτακτων υγειονομικών συνθηκών, η εφαρμογή της υποχρεωτικότητας, αναβλήθηκε). Ακόμη, προτείνεται από τον

ίδιο, η βελτίωση της διαλειτουργικότητας του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) με τα συστήματα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και τους φορείς του Δημοσίου.

Στις αυτές προτάσεις κινείται και έτερος συμμετέχων, ο οποίος υποστηρίζει πως απαιτείται πλήρης ηλεκτρονικοποίηση των εργασιών των Διοικητικών Δικαστηρίων, με την προσθήκη εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης και νομικού θησαυρού και τη διαλειτουργικότητα μεταξύ χρήσιμων βάσεων δεδομένων και μεταξύ των λοιπών Δικαστηρίων, όπως π.χ. του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Ε.Δ.Δ.Α.).

Ο ίδιος επισημαίνει και την ανάγκη ανωνυμοποίησης των αποφάσεων, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στον οποιονδήποτε να την αναζητήσει στο σύστημα, προφανώς με στόχο τη διασφάλιση των προσωπικών δεδομένων των διαδίκων, που όπως εντοπίσαμε και στις προηγούμενες απαντήσεις των συμμετεχόντων, υπήρχαν σημαντικές αμφιβολίες ως προς αυτό το ζήτημα. Όμοιο αίτημα σημειώνει και έτερος από τους ερωτηθέντες, ο οποίος θεωρεί ως αναγκαία αλλαγή, τη διασφάλιση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, στο πλαίσιο της ευέλικτης αναζήτησης δεδομένων, μέσω του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.).

Άλλος συμμετέχων αναφέρει ως πρόταση, τη συνεχή ενημέρωση του συστήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας και προτείνει την ένταξη πεδίου αναζήτησης για τους χρήστες, το οποίο θα παρέχει τη δυνατότητα εξαγωγής αποτελεσμάτων, βάσει της συνάφειας της ερευνώμενης υπόθεσης κατά αντικείμενο ή κατά διάδικο, και οι οποίες υποθέσεις είναι εκκρεμείς, ενώπιον των κατά τόπους Διοικητικών Δικαστηρίων της χώρας. Μάλιστα, προτάθηκε και η δυνατότητα αυξούμενης εξειδίκευσης της αναζήτησης, προκειμένου να περιορίζονται τα αποτελέσματα στο επιθυμητό. Στην ίδια τροχιά, προτάθηκε η ενιαιοποίηση των ακρωνυμίων και των συντομογραφιών που υπάρχουν στην πλατφόρμα, ώστε η αναζήτηση με βάση αυτά, να είναι πιο αποτελεσματική και αξιόπιστη.

Στο ίδιο πλαίσιο, άλλος συμμετέχων, αναφέρει πως υπάρχει μεν πεδίο αναζήτησης στην πλατφόρμα, αλλά αυτό δεν μοιάζει ασφαλές και αξιόπιστο και συχνά οδηγεί τους χρήστες σε αντιφατικά ή μη αληθή συμπεράσματα.

Στο στόχαστρο των αλλαγών, μπαίνουν και οι κατά τόπους Δικηγορικοί Σύλλογοι, όπου κατά μια άποψη θα πρέπει να επικαιροποιούν συνεχώς τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις των μελών τους, ενημερώνοντας αυτομάτως την εφαρμογή, προφανώς με στόχο να είναι ευκολότερη η διακίνηση των απαιτούμενων εγγράφων, ενημερώσεων, δικογράφων και των συναφών δραστηριοτήτων.

Δεν θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστο τον νομικό κλάδο, η τεράστια σύγχρονη υγειονομική κρίση που διανύουμε με την εμφάνιση του ιού “Covid-19”. Έτσι, λοιπόν, μια πρόταση που μοιάζει να αφορά τον παρόντα χρόνο, αλλά σίγουρα θα αποφέρει αποτελέσματα στο σύνολο της διαδικασίας σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο, αποτελεί το αίτημα επανασχεδίασης της πλατφόρμας, λόγω των μεγάλων δομικών αλλαγών που εισήλθαν εξαιτίας της πανδημίας, σε όλους τους δημόσιους φορείς, βοηθώντας με τον τρόπο αυτό τη δημιουργία καλύτερης βάσης για την αντιμετώπιση, τέτοιων παρόμοιων καταστάσεων στο μέλλον και την παράλληλη διάνθιση της διαλειτουργικότητας του συστήματος.

Στο ως άνω αίτημα προτείνεται, επίσης, ως προσθήκη στο υφιστάμενο σύστημα, η λειτουργία βάσης για έκδοση βεβαιώσεων και πιστοποιητικών, σχετικών με τη νομική πρακτική στη Διοικητική Δικαιοσύνη και ηλεκτρονικής παραλαβής επικυρωμένων αντιγράφων δικαστικών αποφάσεων. Ακόμη, προτάθηκε και η δυνατότητα υποβολής δηλώσεων παράστασης ηλεκτρονικά, χωρίς να απαιτείται η παρουσία κατά τη συζήτηση, μέτρο που ειδικά στην παρούσα κατάσταση, πράγματι θα βοηθούσε ιδιαίτερα ώστε να μην αναβάλλονται οίκοθεν οι υποθέσεις, επειδή δεν μπορούν να παρασταθούν οι διάδικοι ούτε καν με δήλωση, λόγω της πανδημίας.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι η παραπάνω πρόταση έχει ήδη υλοποιηθεί και λαμβάνει χώρα στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Με κοινή υπουργική απόφαση που δημοσιεύθηκε στις 25.4.2020 (Β' 1588) «επετράπη, κατ' εξαίρεση, από 6.5.2020 η συζήτηση των υποθέσεων στο Συμβούλιο της Επικρατείας, εφόσον έχουν υποβληθεί δηλώσεις περι παράστασης χωρίς εμφάνιση στο ακροατήριο, ενώ προς διευκόλυνση των δικηγόρων και των διαδίκων, προβλέφθηκε με την από 1.5.2020 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου η δυνατότητα σύνταξης των ως άνω δηλώσεων μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας gov.gr και ηλεκτρονικής υποβολής, από οποιοδήποτε ηλεκτρονικό ταχυδρομείο πληρεξουσίου ή διαδίκου, στην ηλεκτρονική διεύθυνση της γραμματείας του Δικαστηρίου. Ομοίως για τα Τακτικά Διοικητικά Δικαστήρια». (Τσαρούχας, 2020)

Αναμενόμενη και αναγκαία, ήταν η πρόταση που τέθηκε από πολλούς, για εκσυγχρονισμό του παρόντος συστήματος, που μοιάζει απαρχαιωμένο αν και αρκετά λειτουργικό. Ειδικότερα, προτάθηκε ως βελτίωση η αλλαγή του τροφοδοτικού συστήματος με ταχύτερο, και η αντικατάσταση των παλαιών φορητών υπολογιστών με νέους, ενώ θεωρήθηκε από συμμετέχοντα, αναγκαία και η αγορά ασύρματων εκτυπωτών σε κάθε γραφείο, προφανώς για να μπορεί να παρέχεται ακώλυτα και αδιάσπαστα η εργασία του

καθενός, χωρίς να χρειάζεται να εξυπηρετείται από έναν και μόνο κεντρικό εκτυπωτή, που ίσως χρησιμοποιούν αρκετά ακόμη άτομα.

Είναι δε σημαντικό, πως δύο από τους συμμετέχοντες που κατέγραψαν τις προτάσεις τους για αναβάθμιση των λειτουργιών και εμπλουτισμό του συστήματος με νέες υπηρεσίες, σημείωσαν πως ήδη κάποιες νέες λειτουργίες έχουν λάβει προέγκριση, για να ενταχθούν στο νέο πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2014-2020, όπου το Α΄ Εξάμηνο του παρόντος έτους (2021), θα προκηρυχθεί διαγωνισμός για το πρόγραμμα με τίτλο «Ψηφιακή αναβάθμιση του Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.- Δ.Δ.».

Συνοψίζοντας τις ως άνω προτάσεις των συμμετεχόντων γίνεται κατανοητό ότι θεωρείται αναγκαία η αναβάθμιση των υπάρχουσών λειτουργιών, ώστε να επιταχυνθεί η διαδικασία της Δικαιοσύνης, ανταποκρινόμενη καλύτερα στις απαιτήσεις των χρηστών της πλατφόρμας του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), για μια πιο αξιόπιστη και αποδοτική λειτουργία.

Κεφάλαιο 5. Συζήτηση – Συμπεράσματα – Μελλοντικές Επεκτάσεις

5.1 Ανακεφαλαίωση

Ανακεφαλαιώνοντας, η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να αποδείξει, αρχικά μέσω της βιβλιογραφικής έρευνας και των διάφορων προσπαθειών που ήδη έχουν καταγραφεί και υλοποιηθεί ως ένα βαθμό, την ανάγκη να εισαχθεί στη Διοικητική Δικαιοσύνη ένα πληροφοριακό σύστημα ολοκληρωμένο και διαφανές.

Τον στόχο αυτό ενίσχυσε και συμπλήρωσε η διενέργεια έρευνας μέσω ενός δομημένου ερωτηματολογίου, με κλειστού και ανοιχτού τύπου ερωτήσεις, σχετικά με τη «χρήση και εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων στη νομική πρακτική των Διοικητικών Δικαστηρίων της χώρας». Οι συμμετέχοντες, κλήθηκαν να απαντήσουν περί της χρήσης και εφαρμογής του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), της ικανοποίησής τους από την εφαρμογή του ήδη υφιστάμενου συστήματος και του βαθμού ανταπόκρισης αυτού στις απαιτήσεις και ανάγκες των χρηστών του, κυρίως δικαστικών λειτουργών και υπαλλήλων των Διοικητικών Δικαστηρίων της χώρας.

Μετά την παρουσίαση των προσπαθειών που έχουν γίνει σχετικά με τα πληροφοριακά συστήματα στη νομική πρακτική των Διοικητικών Δικαστηρίων και της βιβλιογραφικής έρευνας, σημειώθηκε η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την διεξαγωγή του ερωτηματολογίου, ενώ στη συνέχεια αναλύθηκαν εκτενώς τα αποτελέσματα αυτού, με τη χρήση της περιγραφής των επισυναπτόμενων γραφημάτων με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων. Στόχος ήταν η συναγωγή συμπερασμάτων βάσει των αποτελεσμάτων αυτής της έρευνας, όπως θα αναλυθούν κατωτέρω.

5.2 Συμπεράσματα

Όπως αποτυπώθηκε στην ανάπτυξη του 2^{ου} Κεφαλαίου υπάρχουν αρκετές αναλύσεις για τα πληροφοριακά συστήματα στη Διοικητική Δικαιοσύνη και διαφάνηκε, εν γένει, η ανάγκη ψηφιοποίησης αυτής. Οι πηγές αυτές προέρχονται ιδίως από τις εκθέσεις του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και φυσικά των στόχων που έχει θέσει το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων

Δικαιωμάτων, στο πρόγραμμα ΕΣΠΑ που είχε ενταχθεί το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) και πρόκειται να αναβαθμιστεί εκ νέου, εντασσόμενο στο νέο πρόγραμμα ΕΣΠΑ.

Ωστόσο, δεν ήταν λίγες και οι ακαδημαϊκές εργασίες σχετικά με το ερευνητικό πεδίο των πληροφοριακών συστημάτων, περιοριζόμενες, όμως, γενικά στους Δημόσιους Φορείς και όχι τόσο στη Δικαιοσύνη και δη στη Διοικητική Δικαιοσύνη.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, οι περισσότερες από τις έρευνες αυτές επικεντρώνονται ιδίως στον βαθμό ικανοποίησης των διαδίκων, ως εξ' αντανακλάσεως υποκειμένων των συνεπειών της απονομής της Δικαιοσύνης. Εξ αυτού του λόγου, οι περισσότερες έρευνες που έχουν διεξαχθεί έως σήμερα, και οι οποίες αναγνώσθηκαν προκειμένου να υπάρξει μια συγκριτική μελέτη, ανέλυαν το ζήτημα υπό το πρίσμα της βραχύχρονης απονομής της Δικαιοσύνης, και όχι τόσο υπό το πρίσμα της ορθής λειτουργίας και εφαρμογής του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), όπως αυτό χρησιμοποιείται από τους δικαστικούς λειτουργούς, δικαστικούς υπαλλήλους και δικηγόρους.

Για τη διεξαγωγή της έρευνας αναζητήθηκε το κατάλληλο μοντέλο και τέθηκαν ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία επικεντρώθηκαν στην αποτύπωση της γνώμης των εσωτερικών και άμεσων, του εφαρμοζόμενου πληροφοριακού συστήματος, χρηστών. Έτσι, για τους σκοπούς αυτούς, οι ερωτήσεις περιορίστηκαν, ουσιαστικά, στη χρήση των διάφορων πληροφοριακών συστημάτων στη Διοικητική Δικαιοσύνη, στην ευκολία διαχείρισης αυτών και στον βαθμό ικανοποίησης, κάλυψης των αναγκών και απαιτήσεων των χρηστών, προκειμένου να αξιολογηθεί η εφαρμογή του πληροφοριακού συστήματος και να διαφανούν οι ελλείψεις και τα μειονεκτήματα αυτής.

Τα αποτελέσματα της έρευνας, όπως αυτά αποτυπώθηκαν στο 4^ο Κεφάλαιο της παρούσης, αναδεικνύουν μια θετική, κατά βάση, άποψη των χρηστών των πληροφοριακών συστημάτων που εφαρμόζονται στην Διοικητική Δικαιοσύνη, χωρίς όμως αυτό να συνεπάγεται την επιτυχία της χρήσης και εφαρμογής τους, αφού σημειώνονται πολλές παρατηρήσεις, προτάσεις, βελτιώσεις, ακόμη και προσθήκες από τους συμμετέχοντες.

Παρακάτω και σε αδρές γραμμές, θα σημειωθούν τα κύρια συμπεράσματα από την ανάλυση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου. Συγκεκριμένα, η πλειονότητα των ερωτηθέντων χρηστών θεωρεί πως η πρόσβαση στην εφαρμογή είναι αρκετά εύκολη και ο βαθμός ικανοποίησης τους από την συνολική εικόνα της εφαρμογής, ανέρχεται άνω του μετρίου και σχεδόν αρκετά καλή. Όμοια είναι η επιλογή σχετικά με την ανταπόκριση της εφαρμογής του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων

Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) στις απαιτήσεις τους, με μια μικρή πτώση προς τα κάτω, μικρότερη του μετρίου επιπέδου για το 9% των συμμετεχόντων, η οποία όμως δεν φαίνεται να επηρεάζει τον βαθμό συνολικής ικανοποίησης των χρηστών από την ως άνω εφαρμογή.

Επιπροσθέτως, υψηλά είναι τα ποσοστά της θετικής απόκρισης των ερωτηθέντων αναφορικά με τις πληροφορίες που αντλούνται από τη χρήση της εφαρμογής και το κατά πόσο αυτές καλύπτουν τις ανάγκες τους, ενώ προς το σκοπό αυτό, η πλειοψηφία θεωρεί ότι η σχεδίαση των οθονών της εφαρμογής, είναι μάλλον αρκετά εύχρηστη. Η ως άνω θετική επίδραση στις μεταβλητές, πιθανώς προέρχεται από τους δικαστικούς λειτουργούς και τους δικαστικούς υπαλλήλους, αφού, κατά κύριο λόγο, είναι αυτοί που εισάγουν τα δεδομένα στο εν λόγω πληροφοριακό σύστημα και άρα τους αφορά άμεσα η ευχρηστία των οθονών του συστήματος, σε λειτουργικό και πρακτικό επίπεδο, καθώς και το αποτέλεσμα της αναζήτησης των δεδομένων αυτών, στην ουσία του.

Στο πλαίσιο της αντιληπτικής χρησιμότητας του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), οι απαντήσεις των χρηστών είναι ιδιαίτερος θετικές, υποστηρίζοντας πως πράγματι το πληροφοριακό σύστημα της Διοικητικής Δικαιοσύνης, συμβάλλει στην επιτάχυνση απονομής αυτής.

Όπως σημειώθηκε και ανωτέρω, σημαντική ήταν η αρνητική γνώμη των χρηστών, σχετικά με το αν παραβιάζονται τα προσωπικά δεδομένα των διαδίκων από την αναζήτηση μέσω του συστήματος και αν, εν γένει, θεωρείται ασφαλές ή όχι. Με το ποσοστό του 33,8% αποτυπώνεται η αμφιβολία που υπάρχει στην παραβίαση των ανωτέρω. Κρίνεται δε σκόπιμο να σημειωθεί εν προκειμένω, ότι η ανωνυμοποίηση των δικαστικών αποφάσεων, τουλάχιστον στο στάδιο της διακίνησης της δικογραφίας από τους δικαστικούς υπαλλήλους, συνιστά ένα λογικό και πάγιο αίτημα όλου του δικηγορικού σώματος και των διαδίκων. Προς την επίτευξη του στόχου αυτού, έχουν γίνει αρκετά βήματα, ωστόσο, όπως κατανοούμε από τα αποτελέσματα της έρευνας, υπάρχουν ενστάσεις από ισχυρή μερίδα (λογικά δικαστικών υπαλλήλων, δικηγόρων και διαδίκων που συμμετείχαν στην έρευνα), σχετικά με την ασφάλεια των προσωπικών τους δεδομένων, απέναντι στον εκάστοτε χρήστη της εφαρμογής. Ας μην παραβλέπουμε ωστόσο και το θέμα της εχεμύθειας που οφείλουν να τηρούν, όσοι βρίσκονται σε τέτοιες θέσεις, σχετικά με τη δικαστική και νομική τους ιδιότητα, που ως ένα βαθμό προασπίζει τα προσωπικά δικαιώματα του εκάστοτε διαδίκου.

Τέλος, άξιον αναφοράς είναι, το γεγονός ότι το 82,1%, ισχυρή δηλαδή πλειοψηφία των συμμετεχόντων, χρησιμοποιεί και άλλες διαδικτυακές πλατφόρμες νομικού περιεχομένου, δίνοντας μάλιστα σημαντικό προβάδισμα, στην πλατφόρμα «ΝΟΜΟΣ».

Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου αποδεικνύει, καταφανώς, ότι η συνολική ικανοποίηση των χρηστών της εφαρμογής του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), που χρησιμοποιείται στα Διοικητικά Δικαστήρια, είναι μεν σε αρκετά καλά επίπεδα, εντούτοις οι βελτιώσεις, τροποποιήσεις και προσθήκες νέων περισσότερο σύγχρονων και ασφαλών λειτουργιών που προτείνουν οι συμμετέχοντες, είναι αρκετές, ουσιαστικές και χρήζουν άμεσης υλοποίησης, προκειμένου να διευκολυνθεί, τόσο το έργο των δικαστικών λειτουργιών και υπαλλήλων, όσο και η εργασιακή δραστηριότητα των δικηγόρων, πάντοτε υπό το πρίσμα της ταχύτερης απονομής της Δικαιοσύνης και βελτιστοποίησης του συστήματος, με την εισχώρηση των ψηφιακών τεχνολογιών, υπέρ του διαδικού.

Συγκρίνοντας, λοιπόν, τα αποτελέσματα των βιβλιογραφικών πηγών με αυτά του ερωτηματολογίου, μπορούμε να ισχυριστούμε πως κατά βάση τα ευρήματά τους συμπίπτουν (Deligiannis & Anagnostopoulos, 2017), (Sarantis, 2017). Οι προσπάθειες που έχουν γίνει προς την ψηφιοποίηση και αποϋλοποίηση της Δικαιοσύνης δεν είναι επουδενί ανάξιες λόγου, όπως φαίνεται από την ικανοποίηση των χρηστών της εφαρμογής του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), ούτε όμως έχουν φτάσει σε τέτοιο επίπεδο – ιδίως συγκριτικά με τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές Χώρες - που θα μπορούσε να συμπεριλάβει τη χώρα μας, σε ένα γρήγορο, λειτουργικό και διαφανές σύστημα της Ηλεκτρονικής Δικαιοσύνης (e-justice).

Η αντιληπτή ευκολία χρήσης και η αντιληπτή χρησιμότητα της εφαρμογής, καθοριστικοί παράγοντες αποδοχής των πληροφοριακών συστημάτων σε έναν τομέα, χαίρουν συνολικής ικανοποίησης των χρηστών και σε άλλες παλαιότερες έρευνες, όπως και στην παρούσα.

Όμως, η ευθυγράμμιση με την Ευρωπαϊκή ψηφιακή στρατηγική για την Ηλεκτρονική Δικαιοσύνη και την Εθνική Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, θα πρέπει να αποτελέσει τον πρώτο και βασικό στόχο της χώρας μας, ώστε να εκφύγουμε της συνεχούς πρωτοκαθεδρίας στους πίνακες με την περισσότερο ελλιπή και καθυστερημένη απονομή της Διοικητικής Δικαιοσύνης, μεταξύ των κρατών μελών της Ευρώπης. Παρεμπιπτόντως, στην έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (European Commission For the Efficiency of Justice), που διενεργήθηκε το 2017, η Ελλάδα βρέθηκε στην πρώτη θέση του πίνακα εκκρεμών διοικητικών υποθέσεων, σε σύνολο 20 κρατών μελών.

5.3 Αξιοποίηση / Πρακτικές προεκτάσεις της βιβλιογραφικής έρευνας

Σύμφωνα με όλα τα ανωτέρω, καθίσταται αδήριτη ανάγκη να αξιολογηθούν, και γιατί όχι να υλοποιηθούν, από τους αρμόδιους φορείς, οι προτάσεις/βελτιώσεις, των χρηστών του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), που χρησιμοποιείται στα Διοικητικά Δικαστήρια.

Προς τον σκοπό αυτό τείνει και η έκδοση της υπ' αριθμ. 260/12.11.2020 απόφασης του Υπουργού Δικαιοσύνης, η οποία τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση και αφορούσε το σχέδιο διακήρυξης για το υποέργο «Αναδιοργάνωση, αναβάθμιση και εξασφάλιση των υποδομών και εφαρμογών του Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.». Βασικός στόχος του προγράμματος είναι η αναβάθμιση του ήδη υπάρχοντος συστήματος, προκειμένου να ψηφιοποιηθούν όλες οι διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα ενώπιον της Διοικητικής Δικαιοσύνης και να επεκταθεί η διαλειτουργικότητα με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Κρίθηκε δε, πως με τις υφιστάμενες υποδομές, οι απαιτήσεις της Εθνικής Ψηφιακής Στρατηγικής, δεν θα μπορούσαν να καλυφθούν, αφού το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) του προγράμματος ΕΣΠΑ 2013 δεν συμπεριελάμβανε τη διεξαγωγή δίκης με έγγραφα σε ψηφιακή μορφή και επομένως την πλήρη αποϋλοποίηση.

Κατόπιν τούτων και με κύριο μέλημα όλων των παραγόντων της Διοικητικής Δικαιοσύνης, την εκπλήρωση της επιταγής για μια αποτελεσματικότερη δικαστική προστασία, προτείνονται περαιτέρω προτάσεις (πλην των όσων αναπτύχθηκαν στο 4^ο Κεφάλαιο, ως αποτελεσμάτων της έρευνας) και πρακτικές για την αξιοποίηση της παρούσης έρευνας, στην ορθότερη χρήση και εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων στη Διοικητική Δικαιοσύνη.

Οι συνεχώς εξελισσόμενες τεχνολογικές εφαρμογές, έχουν δώσει νέες προοπτικές στη δικαστηριακή πρακτική. Παγκοσμίως, οι μεταρρυθμίσεις με στόχο τη χρήση και ανταλλαγή δεδομένων και εγγράφων, τόσο εντός των εθνικών δικαστικών μηχανισμών της Διοικητικής Δικαιοσύνης όσο και σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, έχουν γνωρίσει μεγάλη ανάπτυξη. Η ηλεκτρονική αρχειοθέτηση, η ηλεκτρονική ανταλλαγή νομικών εγγράφων και δικογράφων, η ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφων, η δυνατότητα τηλεσυνεδρίασης και άλλα πολλά συνιστούν μεταρρυθμίσεις που πλείονες χώρες της Ευρώπης, έχουν ήδη εισάγει, ενώ η χώρα μας βρίσκεται ακόμη σε εμβρυακό στάδιο.

Δημιουργία Εφαρμογών Παρακολούθησης Υποθέσεων: Εισαγωγή ενός συστήματος με λειτουργίες που διευκολύνουν τη συνεχή παρακολούθηση και διαχείριση των εκκρεμών

υποθέσεων, από τη στιγμή της καταχώρησης μιας υπόθεσης, της ένταξής της στο πινάκιο του δικαστηρίου και της ολοκλήρωσής της μετά τη διεξαγωγή της δίκης, εξασφαλίζοντας την παράλληλη και χωρίς καθυστερήσεις ροή των διαδικασιών, όλων των υποθέσεων. Το εν λόγω μέτρο, έχει λάβει ήδη μια πρώτη μορφή με τη δημιουργία του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.), στο οποίο, όμως, απαιτούνται αλλαγές για μια περισσότερο οργανωμένη και ελέγξιμη ροή των Διοικητικών Δικαστηρίων (Κατράς, 2017).

Δημιουργία Ηλεκτρονικού Πινακίου: Υπάρχει ανάγκη για κατάργηση των υπέρογκων βιβλίων που τηρούνται για εγγυητικούς κυρίως σκοπούς της τυπικότητας της διαδικασίας και των προθεσμιών, και η αντικατάστασή τους με μια σύγχρονη ηλεκτρονική πλατφόρμα, στην οποία θα υπάρχει η δυνατότητα πολλαπλών σύγχρονων καταχωρήσεων δεδομένων. Έτσι, δημιουργούνται οι ψηφιακοί φάκελοι της εκάστοτε υπόθεσης, περιλαμβανομένων όλων των απαιτούμενων στοιχείων των διαδικών, του ύψους και είδους της απαίτησης της διαφοράς, των εγγράφων που κατατέθηκαν από πολίτη και Διοίκηση, των στοιχείων των πληρεξούσιων δικηγόρων και των αποφάσεων (Κατράς, 2017).

Δημιουργία Ηλεκτρονικού Αρχείου: Το ηλεκτρονικό αρχείο είναι μια συλλογή πληροφοριών, που αφορά μια συγκεκριμένη υπόθεση και θα αποτελέσει ένα σημαντικό βοήθημα για τον εκάστοτε δικαστικό λειτουργό. Διευκολύνει, σαφώς, τη διαχείριση του τεράστιου όγκου των διοικητικών δικογραφιών, υποστηρίζοντας τη λήψη ολοκληρωμένων και επαρκώς αιτιολογημένων αποφάσεων.

Δημιουργία Εφαρμογής Σύνταξης Αποφάσεων: Η εν λόγω εφαρμογή θα διευκόλυνε αναμφίβολα την εργασία κάθε δικαστικού λειτουργού. Ειδικότερα, θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια εφαρμογή με πρότυπα αποφάσεων, που έχουν ήδη μηχανογραφηθεί και καταχωρηθεί στο σύστημα. Έτσι, ο Διοικητικός Δικαστής θα μπορούσε να ανακτήσει τα δεδομένα που έχουν χρησιμοποιηθεί κατά τη διάρκεια της δίκης και έχουν ήδη αποθηκευτεί στο αρχείο (π.χ. ονόματα διαδικών, ονόματα και αριθμοί μητρώων δικηγόρων, διαδικασία). Σημειωτέον πως στη Φινλανδία επιτρέπεται στους δικαστές να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα των ηλεκτρονικών εγγράφων των δικαστηρίων, προκειμένου να συντάξουν τις αποφάσεις τους (Cerej, 2016).

Ηλεκτρονική Επικοινωνία: Η επίσημη επικοινωνία σχετικά με τις δικαστικές διαδικασίες στα Διοικητικά Δικαστήρια, θα μπορούσε να γίνεται μόνο ηλεκτρονικά, ώστε να ενισχυθεί η πρόσβαση στη Δικαιοσύνη, μειώνοντας παράλληλα τη γραφειοκρατία και το κόστος. Έτσι, θα ήταν βοηθητικό αν ο δικηγόρος απλώς με ένα μόνο «κλικ», θα μπορούσαν να υποβάλλουν ένα αίτημα, να λάβουν ηλεκτρονικά πληροφορίες σχετικά με υπόθεσή

εντολέων τους, ακόμη και να κατεβάζουν ηλεκτρονικά έγγραφα από τον φάκελο, που αφορούν την υπόθεσή τους. Φαντάζει δύσκολο και κοστοβόρο, αλλά θα ήταν πολύ χρήσιμη η δυνατότητα αλληλεπίδρασης μεταξύ της πλατφόρμας και των διαδίκων/δικηγόρων, αποστέλλοντας αυτοματοποιημένα μηνύματα περί υπενθύμισης επικείμενων προθεσμιών, αν και το εν λόγω μέτρο δεν φαίνεται να συνάδει με το σύστημα της επιμέλειας έκαστου διαδίκου/δικηγόρου.

Ηλεκτρονική Κλήτευση και Επίδοση: Όπως πολλές φορές αναφέρθηκε, έχει νομοθετηθεί η ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφου, όπου ρυθμίστηκε η υποχρεωτικότητά της, αλλά αναβλήθηκε λόγω των συνθηκών της πανδημίας, αλλά και της έλλειψης υποδομών. Στο πλαίσιο αυτό, χρήζουν ρυθμίσεως, με νομοθετικές πράξεις, λειτουργίες όπως η δυνατότητα ηλεκτρονικής κλήτευσης και επίδοσης των διάφορων εγγράφων στις δημόσιες υπηρεσίες που είναι μηχανογραφημένες, όπως οι Δ.Ο.Υ. (Κατράς, 2017).

Διαλειτουργικότητα: Καθίσταται αναγκαία η επέκταση και υλοποίηση της διαλειτουργικότητας του συστήματος της Διοικητικής Δικαιοσύνης με τρίτα συστήματα, όπως των Υποθηκοφυλακείων, της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών του Υπουργείου Οικονομικών περί φορολογικών διαφορών και με άλλες υπηρεσίες και δημόσιους φορείς.

Ηλεκτρονική Πληρωμή Δικαστικών Εξόδων: Οι διάδικοι καλούνται, προκειμένου να καταβάλλουν τα απαραίτητα δικαστικά ένησημα και τέλη, να προσέλθουν είτε σε κάποια Εφορία, είτε στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο, με αποτέλεσμα να επιβαρύνονται και να ταλαιπωρούνται. Για την αποφυγή, λοιπόν, της αύξησης της δικαστηριακής ύλης, προτείνεται η ηλεκτρονική καταβολή των δικαστικών εξόδων, όπου το αποδεικτικό πληρωμής θα επισυνάπτεται στο δικόγραφο της αίτησης/αγωγής.

5.4 Μελλοντικές Επεκτάσεις της Έρευνας

Ήδη στην εισαγωγή της παρούσης εργασίας εκτέθηκαν οι περιορισμοί που απαντήθηκαν κατά τη διεξαγωγή της. Οι περιορισμοί αυτοί αφορούσαν, αφενός στην περιορισμένη ελληνική βιβλιογραφία και συνεπώς την ανάγκη προσφυγής σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία, σε έρευνες που είχαν διενεργηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε διάφορα επιστημονικά άρθρα, σχετικά με τα επίπεδα της απονομής της Διοικητικής Δικαιοσύνης και την ψηφιακή εποχή. Αφετέρου σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε και ο περιορισμένος αριθμός των συμμετεχόντων στο ερωτηματολόγιο, που έφτασε μόλις τους εβδομήντα οκτώ (78), παρόλο που αφορά επαγγελματικές ομάδες με πολύ μεγάλο όγκο σε ολόκληρη τη χώρα.

Η επέκταση της μελλοντικής έρευνας σε ένα ευρύτερο φάσμα, με πανελλαδική εμβέλεια της έρευνας σε δικαστικούς λειτουργούς και υπαλλήλους για τις παρεχόμενες με

τα πληροφοριακά συστήματα, υπηρεσίες, θα παρήγαγε περισσότερο αξιόπιστα και αντικειμενικά αποτελέσματα για τη θέση των πληροφοριακών συστημάτων στη Διοικητική Δικαιοσύνη, και την αντιμετώπιση των χρηστών, απέναντι σ' αυτά.

Τέλος, μια νέα έρευνα σε μελλοντικό στάδιο και μετά από κάποια χρόνια, θα επέτρεπε να διαφωτιστεί περισσότερο η σύγχρονη κατάσταση, αφού αναμένεται το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) να αναβαθμιστεί σημαντικά, όπως προεκτέθηκε, με την ένταξή του στο πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2014-2020, οπότε και θα είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον να επανεξεταστεί μετά την υλοποίηση του Προγράμματος, ο βαθμός ικανοποίησης των χρηστών, αναφορικά με την χρήση και εφαρμογή του –αναβαθμισμένου πλέον- συστήματος.

5.5 Επίλογος

Το «Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης» αποτελεί αναμφίβολα ένα χρήσιμο εργαλείο καθημερινής εργασίας στους λειτουργούς και υπηρετούντες στην Διοικητική Δικαιοσύνη. Παρόλα αυτά, φαίνεται να παρουσιάζει πολλά προβλήματα και ελλείψεις. Η έλλειψη ολοκληρωμένης στρατηγικής για τη Δικαιοσύνη εν γένει, η καταχρηστική αξιοποίηση των ενδίκων μέσων από τους πολίτες, αλλά και το Δημόσιο, η μη έγκαιρη ανταπόκριση της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης στην υποχρέωση προσκόμισης φακέλου απόψεων, η απουσία διαλειτουργικότητας, η ύπαρξη μεγάλου όγκου υποθέσεων προς διαχείριση, συνιστούν ορισμένες από τις αιτίες μη ορθής εφαρμογής των πληροφοριακών συστημάτων στο χώρο της Διοικητικής Δικαιοσύνης, που έχει ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση στην απονομή αυτής.

Τη μακρά λίστα συνοδεύουν η έλλειψη τυποποίησης της δομής των αποφάσεων και της έκτασης αυτών, αλλά και των δικογράφων, η αδυναμία διενέργειας επιδόσεων/κλητεύσεων ηλεκτρονικά, η μη δυνατότητα παρακολούθησης μιας υπόθεσης από την εισαγωγή της στο δικαστικό σύστημα, έως την τελεσιδικία της, η απαρχαιωμένη υλικοτεχνική υποδομή των δικαστηρίων της χώρας και η αδυναμία κατ' αυτόν τον τρόπο ψηφιοποίησης της διοικητικής διαδικασίας. Οι αγκυλώσεις αυτές οδηγούν στις μεγάλες καθυστερήσεις και στην αδυναμία εφαρμογής του ήδη υπάρχοντος συστήματος και αξιολόγησης αυτού.

Προκύπτει, συνεπώς, εύλογα το συμπέρασμα ότι το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.-Δ.Δ.) είναι η βάση πάνω στην οποία, αν χρησιμοποιηθούν όλες οι σύγχρονες τεχνολογίες, θα οικοδομηθεί ένα ασφαλές, υγιές, αποτελεσματικό και ταχύτατο σύστημα απονομής της Διοικητικής

Δικαιοσύνης, υλοποιώντας το αίτημα της Ευρώπης, για την ψηφιοποίηση των διαδικασιών. Βήμα βήμα, μετά και την ηλεκτρονική κατάθεση των δικογράφων και την έναρξη υλοποίησης από όποιον ανάδοχο επιλεγθεί (μέσω των νόμιμων διαδικασιών), του νέου προγράμματος αναβάθμισης του συστήματος, η χώρα μας θα μπορεί να συγκαταλέγεται στις υψηλές θέσεις των πινάκων κατάταξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με ένα σύστημα αποδοτικό, ασφαλές και φιλικό προσκείμενο στην καινοτομία και την εξέλιξη, το οποίο θα ικανοποιεί τον εκάστοτε χρήστη του.

Συνάγεται, λοιπόν, πως τα τεχνολογικά επιτεύγματα, μπορούν να δώσουν μια ώθηση στην ποιοτική απόδοση της Διοικητικής Δικαιοσύνης, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει πως θα πρέπει άκριτα να υιοθετούνται όλες οι καινοτομίες των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών εν σχέσει με τη Δικαιοσύνη, καθώς αυτές θα πρέπει να «φιλτράρονται», υπό το πρίσμα της κατοχύρωσης των εγγύων που αφορούν την αμεροληψία, την διαφάνεια, την εύρυθμη λειτουργία της Δικαιοσύνης και της δίκαιης μεταχείρισης των προσφευγόντων σε αυτή.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- ❖ Γιαννόπουλος, Γ., (2018) «Εισαγωγή στη Νομική Πληροφορική», Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη. Διαθέσιμο σε : <https://www.nb.org/eisagogi-stin-nomiki-pliroforiki.html>
- ❖ Δελγιώργη, Κ., Καπλάνογλου, Λ., Παπακυριακόπουλος, Δ., Στασής, Α. και Χανιωτάκη Ε., (2015), *Βελτιστοποίηση Διαδικασιών Δημοσίων Υπηρεσιών*, Αθήνα, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης. Διαθέσιμο σε : <https://docplayer.gr/32190309-Veltistopoiisi-diadikasion-dimosion-ypiresion.html>
- ❖ Κανελλοπούλου, Θ., (επιμ.) (2013) Π.Δ. 40/2013- Οι ηλεκτρονικές εφαρμογές στη διοικητική δικονομία. Μια ουσιώδης προσπάθεια εκσυγχρονισμού, που απαιτεί, όμως, την ανταπόκρισή μας, *Θεωρία και Πράξη Διοικητικού Δικαίου*, [on line] 2013(7), σελ. 667 επ. Διαθέσιμο σε : https://www.nb.org/blog/post/pd_402013_oi_ilektronikes_efarmoges_sti_dioikitiki_dikonomia [Ανακτήθηκε 11.2.2021]
- ❖ Κατράς, Δ., (2017), *Οι επιπτώσεις της εισαγωγής πληροφοριακών συστημάτων (e-justice) στην αποτελεσματικότητα των ροών διαδικασιών απονομής δικαιοσύνης. Μελέτη περίπτωσης: Διοικητική Διαδικασία* (Διπλωματική Εργασία). Διαθέσιμο σε : <http://estia.hua.gr/file/lib/default/data/18931/theFile>
- ❖ Κουμάκης, Π., (2017). *Ηλεκτρονική Δικαιοσύνη (E-Justice) Μέτρηση Αποδοχής του Ολοκληρωμένου Συστήματος Πρακτικών Δικαστηρίων (ΟΣΠΔ) από τους Δικαστικούς Υπαλλήλους των Πολιτικών Δικαστηρίων της Πελοποννήσου* (Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία). Διαθέσιμο σε : <https://amitos.library.uop.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/3422/KOYMAKHΣ%20ΠΟΛΥΒΙΟΣ%20Διπλωματική%20εργασία%20για%20ΟΣΠΔ%20ΤΕΛΙΚΗ.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- ❖ Νικολόπουλος, Δ., (2016) *Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί-Διοίκηση Δικαστηρίων-Επίδραση IT στη Διοίκηση Δικαστηρίων - Σκοποί*, Επιμορφωτικό Σεμινάριο, Αρχές Διοίκησης της οργάνωσης και λειτουργίας των δικαστηρίων, Θεσσαλονίκη, 23.5.2016, Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών. Διαθέσιμο σε : <https://www.esdi.gr/nex/images/stories/pdf/epimorfosi/2016/EISIGHSEIS/nikolopoulos.pdf>

- ❖ Παραλίκας, Α., (2014), *Η μεταρρύθμιση του συστήματος οργάνωσης και λειτουργίας της διοικητικής δικαιοσύνης* (Διπλωματική Εργασία). Διαθέσιμο σε : https://www.openarchives.gr/aggregator-openarchives/edm/pergamos/000005-uoa_dl_object_uoadl%3A1502216
- ❖ Πρεβεδούρου, Ε., (2020), *Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο – Η δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων – Η διοικητική διαφορά: έννοια και διακρίσεις (14 και 20 Οκτωβρίου 2020)*. Διαθέσιμο σε : (<https://www.prevedourou.gr/η-δικαιοδοσία-των-διοικητικών-δικαστ/>) [Ανακτήθηκε 6.3.2021]
- ❖ Σακελλαροπούλου, Κ., Πικραμένος, Μ., Συμεωνίδης, Ι., Ανδρουλάκης, Β., Νικολαΐδου, Θ., Τσόγκας, Λ. και Αλικάκος, Π. (2019), *Η Δικαιοσύνη στην Ελλάδα, Προτάσεις για ένα σύγχρονο δικαστικό σύστημα* [e-book]. Αθήνα. διαΝΕΟσις. Διαθέσιμο σε : https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2019/02/justice_study.pdf [Ανακτήθηκε 26.1.2021]
- ❖ Συμεωνίδης, Ι., (2019). Τεχνητή Νοημοσύνη και Δικαιοσύνη. *Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου*.2019(4). Διαθέσιμο σε : <http://ikee.lib.auth.gr/record/326939?ln=el> [Ανακτήθηκε 17.2.2021]
- ❖ Τρουλινός, Ε., (2020). Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης. Προβλήματα - Προοπτικές, *Θεωρία και Πράξη Διοικητικού Δικαίου*, 2020(2). Διαθέσιμο σε : <http://www.nbonline.gr/journals/51/volumes/1238/issues/1734/lemmas/4915704> [Ανακτήθηκε 25.1.2021]
- ❖ Τσαρούχας, Δ., (2020). e-justice στην Ελλάδα : Η περίπτωση της Διοικητικής Δικαιοσύνης. *Webinar 2020, 19 Μαΐου*. Διαθέσιμο σε : <https://dikaiosyni.com/enimerwsi/e-justice-stin-ellada-webinar/> [Ανακτήθηκε 13.2.2021]
- ❖ Τσοτουλίδου, Α., (2020), *Εισαγωγή και Αξιολόγηση Πληροφοριακού Συστήματος στον Χώρο της Ελληνικής Δικαιοσύνης: Η περίπτωση «ΣΟΛΩΝ»* (Διπλωματική Εργασία). Διαθέσιμο σε : <https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/23963/1/TsotoulidouAnastasiaMsc2020.pdf> [Ανακτήθηκε 10.3.2021]
- ❖ Φεφές, Μ. (2016). *Εισαγωγή στο Δίκαιο* (2^η έκδ.). Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη. Διαθέσιμο σε : <https://www.politeianet.gr/books/9789605625955-fefes-michalis-nomiki-bibliothiki-eisagogi-sto-dikaio-262044> [Ανακτήθηκε 2.2.2021]

- ❖ Deligiannis A. P., Anagnostopoulos D., (2017) Towards Open Justice: ICT Acceptance in the Greek Justice System the Case of the Integrated Court Management System for Penal and Civil Procedures (OSDDY/PP), *Conference for E-Democracy and Open Government (CeDEM), May 17-19, Krems, Austria*, IEEE. Διαθέσιμο σε : <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/8046275> [Ανακτήθηκε 6.3.2021]
- ❖ DeLone and MacLean (1992), Μοντέλο επιτυχίας συστημάτων πληροφοριών. Διαθέσιμο σε : https://en.wikipedia.org/wiki/Information_systems_success_model [Ανακτήθηκε 17.1.2021]
- ❖ Troulinos, E., (2020), *Interoperability of court Information Systems: the case of the Integrated Administrative Court Case Management System of Greece (IACCMS)* (Master Thesis) Διαθέσιμο σε : <https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/23914/4/TroulinosEpameinondasMsc2020.pdf> [Ανακτήθηκε 21.2.2021]

Πρόσθετη Βιβλιογραφία

- ❖ Κιουρτσίδου, Μ., (2019), Πληροφοριακά Συστήματα και Πληροφοριακές Ανάγκες των Δικαστικών Υπαλλήλων της Ελληνικής Πολιτικής και Ποινικής Δικαιοσύνης, Διπλωματική Εργασία [Online]. Θεσσαλονίκη. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Διαθέσιμο σε : <https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/22896/1/KiourtsidouMarthaMsc2019.pdf> [Ανακτήθηκε 12.3.2021]
- ❖ Λογαράς, Κ., (2018, 21 Ιουνίου), Η τεχνολογία Blockchain, οι εφαρμογές της και οι νομικές πτυχές της. *Ναυτεμπορική*. Διαθέσιμο σε : <https://www.naftemporiki.gr/story/1363055/i-texnologia-blockchain-oi-efarmoges-tis-kai-oi-nomikes-ptuxes-tis> [Ανακτήθηκε 16.3.2021]
- ❖ Ρουκουτάκη, Μ., (2020, 23 Οκτωβρίου), Δικαιοσύνη: Μετάβαση σε νέα (διαδικτυακή) εποχή;. *Polls and Politics*. Διαθέσιμο σε : <https://pollsandpolitics.gr/dikaiosyni-metavasi-se-nea-diadikyaki-epochi/> [Ανακτήθηκε 17.3.2021]
- ❖ Floropoulos, J., Spathis, C., Halvatzis, D. and Tsiouridou, M., (2010), Measuring the success of the Greek Taxation Information System. *International Journal of Information Management*, 30(1): 47-56. DOI: [10.1016 / j.ijinfomgt.2009.03.013](https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2009.03.013)
- ❖ Sarantis D., (2017), *The Challenge of Accelerating Greek Judicial Procedure* : Electronic Government and the Information Systems Perspective. Springer International Publishing Διαθέσιμο σε : <https://www.springerprofessional.de/en/the-challenge-of-accelerating-greek-judicial-procedure/14210420> [Ανακτήθηκε 18.2.2021]
- ❖ Velicogna, M., (2007), *Justice Systems and ICT - What can be learned from Europe?*. *Utrecht Law Review*. 3(1):129-147. Διαθέσιμο σε : <https://www.utrechtlawreview.org/articles/abstract/10.18352/ulr.41/> [Ανακτήθηκε 14.3.2021]
- ❖ Ν. 3659/2008, Βελτίωση και επιτάχυνση των διαδικασιών της δίκης στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια και άλλες διατάξεις, (ΦΕΚ 77/Α/7.5.2008). Διαθέσιμο σε : <https://www.e-nomothesia.gr/kat-dikasteria-dikaiousune/n-3659-2008.html>

- ❖ Ν. 4055/2012, Δίκαιη δίκη και εύλογη διάρκεια αυτής, (ΦΕΚ 51/Α/12.3.2012)
Διαθέσιμο σε : <https://www.e-nomothesia.gr/kat-dikasteria-dikaiosune/n-4055-2012.html>
- ❖ Ν. 4635/2019, Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις, (ΦΕΚ 167/Α/30.10.2019).
Διαθέσιμο σε : <https://www.e-nomothesia.gr/kat-epikheireseis/nomos-4635-2019-phek-167a-30-10-2019-1.html>
- ❖ Π.Δ. 150/2001, Προσαρμογή στην Οδηγία 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές, (ΦΕΚ 125/Α/25.6.2001). Διαθέσιμο σε : <https://www.e-nomothesia.gr/kat-epikoinonies-telepikoinonies-telephonia/proedriko-diatagma-150-2001-fek-125a-25-6-2001.html>
- ❖ Π.Δ. 40/2013, Ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφων, ηλεκτρονική χορήγηση σχετικών πιστοποιητικών και λοιπών εγγράφων στο Συμβούλιο της Επικρατείας και στα Τακτικά Διοικητικά Δικαστήρια, (ΦΕΚ 75/Α/22.3.2013). Διαθέσιμο σε : <https://www.e-nomothesia.gr/kat-dikasteria-dikaiosune/pd-40-2013.html>
- ❖ Π.Δ. 96/2017, Οργανισμός Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, (ΦΕΚ 136/Α/11.9.2017). Διαθέσιμο σε : <https://www.e-nomothesia.gr/kat-dikasteria-dikaiosune/proedriko-diatagma-96-2017-fek-136a-11-9-2017.html>
- ❖ Υπ. Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων (2014), Σχέδιο Δράσης για την Ηλεκτρονική Δικαιοσύνη και τη Διοικητική Αναβάθμιση (9^η έκδ.), Αθήνα.
Διαθέσιμο σε : <http://www.justice.gr/site/LinkClick.aspx?fileticket=ENzZ1R6Y5fs%3D&tabid=253>
- ❖ Υπ. Ανάπτυξης και Επενδύσεων, (ΕΣΠΑ 2014-2020), Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Διοικητικής Δικαιοσύνης. Διαθέσιμο σε : <https://www.espa.gr/EL/Pages/BestPracticesFS.aspx?item=1187>
- ❖ Υπ. Ψηφιακής Διακυβέρνησης, (2020), Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025. Διαθέσιμο σε : <http://www.opengov.gr/digitalandbrief/wp-content/uploads/downloads/2020/12/digitalstrategy.pdf>
- ❖ Δ1α/ΓΠ.οικ.18176/2020, Επιβολή του μέτρου της προσωρινής αναστολής λειτουργίας όλων των Δικαστηρίων και Εισαγγελιών στο σύνολο της Επικρατείας και της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών, για το χρονικό διάστημα από 16.3.2020 έως και 27.3.2020, (ΦΕΚ 864/Β/15.3.2020).. Διαθέσιμο σε : <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ygeia/astheneies/koine-upourgike-apophase-d1a-gp-oik-18176-2020.html>

- ❖ Δ1Α/ΓΠ.οικ.26804/2020, Επιβολή του μέτρου της προσωρινής αναστολής λειτουργίας των Δικαστηρίων και Εισαγγελιών στο σύνολο της Επικράτειας και της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών, για το χρονικό διάστημα από 28.4.2020 έως και 15.5.2020, (ΦΕΚ 1588/Β/25.4.2020).. Διαθέσιμο σε : <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ygeia/astheneies/koine-upourgike-apophase-d1a-gp-oik-26804-2020.html>
- ❖ Απόφαση 3543/2015, Σύσταση Κεντρικής Οργανωτικής Επιτροπής με αντικείμενο την παρακολούθηση και την υποβοήθηση της παραγωγικής λειτουργίας του νέου Πληροφοριακού Συστήματος «Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων για τη Διοικητική Δικαιοσύνη (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ. Δ.Δ.)». Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων. Διαθέσιμο σε : https://geedd.blogspot.com/2016/03/blog-post_88.html [Ανάκτηση 19.2.2021]
- ❖ Απόφαση 3302/2020, Ανασυγκρότηση της Κεντρικής Οργανωτικής Επιτροπής (ΚΟΕ), που έχει συσταθεί – συγκροτηθεί στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, με αντικείμενο την παρακολούθηση και την υποβοήθηση της παραγωγικής λειτουργίας του νέου πληροφοριακού συστήματος «Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων για τη Διοικητική Δικαιοσύνη (Ο.Σ.Δ.Δ.Υ. Δ.Δ.)». Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων. Διαθέσιμο σε : <https://geedd.blogspot.com/search/label/%CE%A3%CE%A5%CE%93%CE%9A%CE%A1%CE%9F%CE%A4%CE%97%CE%A3%CE%97%20%CE%9A%CE%91%CE%99%20%CE%A3%CE%A5%CE%A3%CE%A4%CE%91%CE%A3%CE%97%20%CE%95%CE%A0%CE%99%CE%A4%CE%A1%CE%9F%CE%A0%CE%A9%CE%9D%20%CE%A3%CE%A4%CE%9F%20%CE%A0%CE%9B%CE%91%CE%99%CE%A3%CE%99O%20%CE%A4%CE%9F%CE%A5%20%CE%9F.%CE%A3.%CE%94.%CE%94.%CE%A5.%20%CE%94.%CE%94.> [Ανάκτηση 19.2.2021]
- ❖ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (2014), Πολυετές Σχέδιο Δράσης 2014-2018 σχετικά με την ευρωπαϊκή ηλεκτρονική δικαιοσύνη. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. C182/2. Διαθέσιμο σε : https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2014.182.01.0002.01.ELL&toc=OJ%3AC%3A2014%3A182%3AFULL [Ανάκτηση 14.3.2021]
- ❖ Δελτίο Τύπου (2019), Ένωση Διοικητικών Δικαστών, 17.9.2019. Διαθέσιμο σε : <https://www.edd.gr/index.php/20-updating/press-releases/311-press-release-17sep19> [Ανάκτηση 3.3.2021]

- ❖ European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ) (2016), Study on the functioning of judicial systems in the EU Member States. Facts and figures from the CEPEJ questionnaires 2010-2012-2013-2014, Strasbourg Διαθέσιμο σε : <https://rm.coe.int/20180405-eu-scoreboard-indicators-deliverable/16807fc77a>
[Ανάκτηση 13.4.2021]
- ❖ European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ) (2017), The 2017 EU Justice Scoreboard, Luxembourg: European Commission Directorate - General for Justice and Consumers Διαθέσιμο σε : https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/justice_scoreboard_2017_en.pdf
[Ανάκτηση 14.4.2021]
- ❖ Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης, *Τι είναι πληροφοριακό σύστημα»*;. Διαθέσιμο σε : <https://sites.google.com/site/systemata2610433544/ti-einai-plerophoriako-systema> [Ανάκτηση 19.1.2021]

Παράρτημα

Σχέδιο ερωτηματολογίου έρευνας με τίτλο «Η χρήση και εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων στη νομική πρακτική των Διοικητικών Δικαστηρίων της χώρας»

Η χρήση και εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων στη νομική πρακτική των Διοικητικών Δικαστηρίων της χώρας.

Το παρόν ερωτηματολόγιο καταρτίστηκε στο πλαίσιο της πτυχιακής εργασίας μου με τίτλο «Η χρήση και εφαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων στη νομική πρακτική των Διοικητικών Δικαστηρίων» που εκπονείται στο Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης της Σχολής Διοίκησης και Οργάνωσης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Σκοπός της έρευνας είναι η καταγραφή και μελέτη στοιχείων και η συνακόλουθη εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με τη διαδικασία ψηφιακής μετεξέλιξης και τον βαθμό επίδρασης των πληροφοριακών συστημάτων στη βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας της Διοικητικής Δικαιοσύνης, στην αύξηση της παραγωγικότητας και αποδοτικότητας και στη διευκόλυνση και παρότρυνση της διαλειτουργικότητας με άλλους φορείς της δημόσιας διοίκησης.

Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε έτσι ώστε να απαιτείται ελάχιστος χρόνος για την συμπλήρωσή του. Τα στοιχεία που θα συλλεχθούν είναι ανώνυμα και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για στατιστική επεξεργασία και ανάλυση.

Παρακαλώ, εάν είναι δυνατόν, προωθήστε το και σε όσους πιστεύετε ότι θα ενδιαφέρονταν να συμμετάσχουν στην έρευνα.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τον χρόνο σας
Στέλλα Μάναλη

* Required

Φύλο *

- Άνδρας
 Γυναίκα

Επάγγελμα / Ιδιότητα *

- Δικαστικός Λειτουργός
 Δικαστικός Υπάλληλος
 Δικηγόρος
 Διάδικος
 Other: _____

Ηλικία *

- 18-28
 29-39
 40-50
 51-60
 >60

Εκπαιδευτικό επίπεδο *

- ΔΕ
 ΤΕ/ΠΕ
 Μεταπτυχιακό
 Διδακτορικό

Εργασιακή εμπειρία (έτη) *

- 0-5
- 6-10
- 11-16
- >17

Πόσες ώρες χρησιμοποιείτε καθημερινά τις υπηρεσίες της εφαρμογής; *

Αθροιστικά κατά την διάρκεια της ημέρας.

- 0 - 1
- 2 - 4
- 5 - 7
- > 7

Θεωρείτε εύκολη και χωρίς δυσκολίες την πρόσβαση στην εφαρμογή; *

	1	2	3	4	5	6	7	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Αρκετά

Ποιος θεωρείτε πως είναι ο βαθμός συνολικής ικανοποίησης από την εφαρμογή; *

	1	2	3	4	5	6	7	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Αρκετά

Είναι ικανοποιητική η ανταπόκριση της εφαρμογής στις απαιτήσεις σας; *

	1	2	3	4	5	6	7	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Αρκετά

Θεωρείτε ότι η σχεδίαση των οθονών της εφαρμογής είναι εύχρηστη; *

	1	2	3	4	5	6	7	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Αρκετά

Θεωρείτε ότι οι πληροφορίες που αντλούνται από τη χρήση της εφαρμογής ανταποκρίνονται στις ανάγκες σας; *

	1	2	3	4	5	6	7	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Αρκετά

Θεωρείτε ότι το πληροφοριακό σύστημα της Διοικητικής Δικαιοσύνης (ΟΣΔΔΥΔΔ), συμβάλλει στην επιτάχυνση τη δικαιοσύνης; *

- Ναι
- Όχι

Θεωρείτε ότι μέσα από τα αποτελέσματα της αναζήτησης σας παραβιάζονται προσωπικά δεδομένα διαδικών ή έχετε διαπιστώσει κάποια άλλη παραβίαση ασφάλειας;

- Ναι
- Όχι
- Ίσως

Χρησιμοποιείτε άλλες διαδικτυακές πλατφόρμες νομικού περιεχομένου; *

- Ναι
- Όχι

Εάν ναι, ποιες από τις παρακάτω;

- ΝΟΜΟΣ
- ΔΣΑ
- ΝΟΜΟΤΕΛΕΙΑ
- ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ
- Other: _____

Προτείνετε αλλαγές / βελτιώσεις/ προσθήκες νέων λειτουργιών

Your answer
